

Vi bygger upp en barnvänlig stad

Innehåll

1. Työkalut lapsiystävälliseen kaupunkiin.....	3
2. Perusta hyvinvoinnille	6
3. Lapsiystävällinen kaupunki rakennetaan yhdessä.....	11
4. Under construction.....	13
5. Työsuunnitelma tulevaisuuteen.....	16
6. Rakennuspiirustukset liitteenä	24

Med hjälp av välfärdsplanen för barn och unga styrs, leds och utvecklas välfärdsarbetet för barn, unga och familjer i Åbo.

Det handlar om såväl en strategisk handling som en plan som innehåller konkreta åtgärder och mål.

1. Verktyg för en barnvänlig stad

Enligt statistik och forskning mår barn och unga i Åbo i huvudsak bra. Detta gäller dock inte alla. En del belastas av faktorer som äventyrar välfärden. Dessutom finns det regionala skillnader i välfärden, och detta ska beaktas då tjänsterna riktas.

Med hjälp av välfärdsplanen för barn och unga styrs, leds och utvecklas välfärdsarbetet för barn, unga och familjer i Åbo. Det handlar om såväl en strategisk handling som en plan som innehåller konkreta åtgärder och mål. Planen godkänns av fullmäktige. Uppföljningen av programmet kopplas till årsklockan för stadens strategi och ekonomi. Rapporter om programmets framskridande avläggs till stadsstyrelsen i mitten och i slutet av planperioden. Arbetsgruppen för barns och ungas välfärd som leds av styrgruppen för välfärd ansvarar för rapporteringen tillsammans med koncernförvaltningen. Sektorerna svarar för sin del för lämnandet av uppgifter som behövs för rapporteringen.

Planen innehåller en granskning av nuläget för barns, ungas och barnfamiljers välfärd samt tjänsterna som de tillhandahålls. Dessutom upptas planerade åtgärder för utveckling och utökande av välfärden.

Åbo stad vill vara en barnvänlig stad som är lockande ur familjebildningens synvinkel. Åbo tillämpar Finlands UNICEFs verksamhetsmodell En barnvänlig kommun. Åbo har valt att lägga särskild vikt vid ökad kunskap om barns rättigheter och delaktighet och att främja dessa frågor. Finlands UNICEF har beviljat Åbo utmärkelsen En barnvänlig kommun.

Åbo stads strategi 2029 (<http://www.turku.fi/sv/stadsstrategin>) godkändes i stadsfullmäktige 23.6.2014 (§ 110). Samtidigt godkändes också de strategiska programmen Välfärd och aktivitet samt Konkurrenskraft och hållbar utveckling. Stadsstrategin och programmen innehåller flera mål som genomförs på fyra sätt:

1. genom avtalsstyrning som sammanslår planeringen av verksamheten och ekonomin inom sektorerna
2. genom utvecklingsprojekt i enlighet med stadens styrmodell för gemensam utveckling
3. genom att förbättra kommunikationen och öka delaktigheten och
4. genom att förbättra ledningen och uppföljningen

I sin strategi förbinder sig stadens organisation till tre verksamhetslöften:

1. invånar- och kundinriktad verksamhet
2. ansvarsfullhet och tolerans
3. förnyelse och samarbete

Vid beredningen av välfärdsplanen för barn och unga beaktades andra specialprogram och omfattande utvecklingsprojekt för åldersgruppen 0–29 år som redan gäller. Med tanke på denna åldersgrupp är ett viktigt åtgärdsprogram det sektorövergripande åtgärdsprogrammet för att förebygga utslagning och områdesvis differentiering som fullmäktige godkände 1/2019. Avsikten med programmet är att förbättra jämlikheten mellan de olika bostadsområdena i staden. Tyngdpunkten i programmet ligger på åtgärder för att förebygga utslagning bland 15–29-åringar och främja socialt hållbar stadsutveckling. Unga vuxnas utbildning och sysselsättning stöds också av visionen för ungdomsgarantin och kommunförsöket för sysselsättning som också gäller unga arbetssökande och som inleds 2021.

I Åbo stads välfärdsplan för barn och unga presenteras stadens mål för att trygga barnens, de ungas och barnfamiljernas välfärd inom ramen och referensramen för stadsstrategin och de strategiska programmen samt för att utveckla tjänsterna för 2020–2023. Granskningen sträcker sig till åldern 29 år i enlighet med ungdomslagen. Planen uppfyller kraven i barnskyddslagen, lagen om elev- och studerandevård och ungdomslagen. Planen har utarbetats av en förvaltningsövergripande arbetsgrupp för barns och ungas välfärd. Under beredningen gavs invånarna möjlighet att komma med kommentarer till planutkastet och åtgärderna i utkastet uppdaterades utifrån invånarnas kommentarer. Dessutom kompletterades planen enligt stadsstyrelsens önskemål och ungdomsfullmäktiges utlåtande.

Planen verkställs tillsammans med barn och unga i Åbo. Planen innehåller åtgärder i anslutning till möten och ändringen av verksamhetskulturen, vars utfall utvärderas tillsammans med barnen och de unga. Ungdomsfullmäktige engageras i genomförandet av planen och företrädare för ungdomsfullmäktige ombes delta i bedömningen av planens framskridande.

Stöd i föräldraskap i nyckelroll vid främjandet av välfärden

Stödet till föräldrarna spelar en central roll vid främjandet av barns och ungdomars välfärd. Föräldrarna har det primära ansvaret för att fostra sitt barn. Barnet växer och utvecklas i interaktion med omgivningen. Barn och unga behöver omsorg, kärlek, tid med en vuxen, verksamhets- och inlärningsmöjligheter samt kompisar och vänner. Mängden och kvaliteten på växelverkan och aktivitetsbehoven varierar i de olika utvecklingsfaserna. För att barnets behov ska kunna upptäckas krävs att man umgås och lever med barnet och lyssnar på honom eller henne. Föräldrarna och andra närstående vuxna samt jämnåriga bildar en emotionell miljö där barnet och den unga utvecklas till en individuell medlem i gemenskapen i enlighet med sina personliga förmågor. Föräldrarna behöver i sin tur den omgivande gemenskapens stöd i sitt föräldraskap. Föräldraskapet bildas av kunskap om barnets omsorg, rätta föräldraskapsattityder och tillräckliga uppfostringsfärdigheter. Det väsentliga är ett ömsesidigt samarbete och samförstånd mellan föräldrarna. Ett bristande föräldraskap kan ersättas med en så varaktig och trygg relation till en vuxen som möjligt.

Genom att stödja föräldraskapet skapar man förutsättningar för familjer att klara sig på egen hand och förebygger anhopning och tillspetsning av problemen. Familjen som helhet och föräldraskapet beaktas genomgående vid ordnandet av tjänster.

Barnen och de unga växer upp i samma samhälle oberoende av individuella skillnader. I Åbo tas särskilda behov på grund av kulturell bakgrund, handikapp eller levnadsförhållanden i beaktande vid vård, uppfostran, undervisning och hobby. Barnet och den unga stöds i de egna utvecklingsmiljöerna alltid då det är möjligt; hemma, i dagvården eller skolan samt i elevernas förmiddags- och eftermiddagsverksamhet. Särskild verksamhet, såsom handikappverksamhet, ordnas endast i det fall att normaltjänsterna inte kan erbjuda tillräckligt stöd. Beaktandet av särskilda behov kräver kompetens av lärarna och handledarna.

Barn med invandrabakgrund tillhandahålls sina tjänster parallellt med normaltjänsterna tillsammans med finländska barn. Inläringen av det finska språket och det egna modersmålet är nyckeln till fortbildning och arbetslivet. Ungdomar som kommer till Finland och som inte har de språkfärdigheter som krävs för fortbildning befinner sig i ett särskilt utmanande läge efter grundskolan. I Åbo finns gediget kunnande i mångkulturalism och utbildning, men det finns skäl att ytterligare förstärka det. Gällande invandrarfamiljer framhävs i synnerhet betydelsen av sexual- och jämlikhetsfostran.

Säkerhet har en stor betydelse för välfärden. Vid sidan av säkerheten i den fysiska miljön utgör säkerheten i mediemiljön en utmaning. Hemmets, daghemmets, skolans och bibliotekets uppgift är att stöda barn och unga att använda sina mediefärdigheter på ett sätt som är lämpligt för deras ålder och vid behov att sätta upp gränser. Myndigheterna har för sin del förankrat sig i sociala medier. Det är dock viktigt att också fortsätta att gå ut på gatorna och till ställen där ungdomar gillar.

Yrkesmänniskor som arbetar med barn och unga i Åbo uppskattar att föräldrarna i dagsläget söker numera hjälp i ett tidigt skede, i synnerhet när det gäller problem hos små barn och föräldrarnas orosmoment. Å andra sidan uppskattar yrkesmänniskorna att flera inte har koll på föräldraskapet och familjernas problem är i genomsnitt mer invecklade och svårare än tidigare. Enligt Institutet för hälsa och välfärds undersökning Välbefinnandet bland små barn och deras familjer 2018¹ berättar barnrådgivningens hälsovårdare att två tredjedelar av familjerna med fyra år gamla barn skulle behöva extra stöd, oftast på grund av föräldrarnas ork och barnets utveckling enligt sin ålder. Dessutom skulle nästan alla föräldrar behöva hjälp av anställda inom barnfamiljetjänsterna, men har nödvändigtvis inte berättat om saken. När det gäller barn uttrycktes behovet av stöd nästan varje gång, emedan behovet av stöd i föräldraskap eller parförhållande för det mesta inte togs upp. Oftast var det föräldrar som har svårt att orka, t.ex. på grund av depression, ensamhet och bekymmer över att orka som förälder, som inte berättade om sitt stödbehov.

Tjänster som stöder välfärden hos barn och unga

Åbo stads tjänster för att stöda välfärden hos barn och unga består av tjänster som förstärker föräldraskapet, uppmuntrar till fritid, social- och hälsotjänster samt tjänster som stöder sysselsättning och studier.

¹ <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138082/Pienten%20lasten%20ja%20heid%c3%a4n%20perheidens%c3%a4%20hyvinvointi%202018final.pdf?sequence=2&isAllowed=y> (på finska)

Tjänsternas syfte är att stöda barnets utveckling och välfärd samt att ge de unga förutsättningar till ett balanserat liv. Välfärden och en aktiv livsstil främjas också av miljösektorns tjänster och av tjänster som tillhandahålls av organisationer, församlingen och aktörer i andra städer.

Inom bastjänsterna består det förebyggande arbetet av stödet från mödra- och barnrådgivningen och de instanser som stöder den, såsom Torin Kulma, skol- och elevhälsovården, övrig hälsovård, småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och ungdomsarbetet. Rådgivningsbyrån för uppfostrings- och familjefrågor arbetar ofta förebyggande. Genom tjänster för stöd i tidigt skede främjas och tryggas barns uppväxt, utveckling och välfärd samt ges stöd i föräldraskapet.

Med elevvård avses främjande och upprätthållande av studieframgången, en god psykisk och fysisk hälsa och det sociala välbefinnandet och understödjande verksamheter. Det centrala målet är att skapa en hälsosam och trygg inlärnings- och uppväxtmiljö, skydda den mentala hälsan och motverka utslagning samt främja gemenskapens välbefinnande. Hälsovårdens mål är att främja barnens och de ungas inläring, hälsa och välbefinnande. Med elevvård avses psykolog- och kuratorstjänster samt skolhälsovårdstjänster. Inom elevvården för förskolebarn ges hälsovårdartjänster i rådgivningar. Elevvården genomförs som ett yrkesövergripande samarbete mellan bildningssektorn och välfärdssektorn. Intensivt samarbete görs med barnen, de unga och deras vårdnadshavare samt vid behov även med andra instanser. Elevvården anordnas som generellt inriktad elevvård och individuell elevvård.

Den generellt inriktade elevvården är en viktig del av verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Den generellt inriktade elevvården uppföljer, utvärderar och utvecklar välfärden inom förskoleundervisningen och skolgemenskapen samt hos barn- och elevgrupperna. Dessutom ser man till att förskoleundervisningens och skolans omvärld är hälsosam, trygg och tillgänglig.

Åbo stads elevvård beskrivs i elevvårdsplanen i läroplanen för den grundläggande utbildningen och i Åbo stads plan för förskoleundervisning. I staden verkar en sektorsövergripande styrgrupp för elevvården som drar upp riktlinjer för och utvecklar verksamheten och tjänsterna i staden. Vid läroanstalterna verkar läroanstaltsspecifika elevvårdsgrupper (KOR) och sektorsövergripande expertgrupper (MAR) som inkallas från fall till fall. Den generellt inriktade och den individuella elevvården som ges inom förskoleundervisningen beskrivs i Åbo stads plan för förskoleundervisning.

Syftet med den individuella elev- och studerandevården är att följa upp och främja barnets och elevens övergripande utveckling, hälsa, välfärd och inläring. Det är också viktigt att trygga stödet som ges i ett tidigt skede och förebyggandet av problem. Barnens och de ungas individuella förutsättningar, resurser och behov beaktas såväl vid uppbyggandet av stödet till elevvården som i förskoleundervisningens och skolans vardag. Den individuella elevvården utgår alltid från barnets och den ungas och vid behov vårdnadshavarens samtycke.²

Centralt vid tryggandet av barnens och de ungas välfärd är ett fungerande samarbete mellan myndigheter och andra instanser som producerar tjänster. Ett gott samarbete mellan myndigheterna kan ibland hindras bl.a. av olika verksamhetskulturer samt avvikande uppfattningar och tolkningar av sekretessbestämmelserna. I praktiken kan samarbete alltid göras och uppgifter utbytas med klientens samtycke. Samarbetet kräver ofta att de anställda bekantar sig med varandras arbete samt tydliga spelregler och respektfulla diskussioner. Det behövs också nya typer av samarbetsprovningar och strukturer med vilka man bättre än tidigare kan hjälpa barn, unga och familjer.

I bilaga 1 till planen ges en noggrannare beskrivning av tjänsterna som riktas till barn, unga och familjer. På Åbo stads webbplats visas tjänsterna till barnfamiljer under en adress:

<https://www.turku.fi/sv/barnfamiljer>

---

² En sektorövergripande expertgrupp kan vid behov och med elevens och/eller vårdnadshavarens lov konsultera eller kalla in representanter från andra parter som samverkar med eleven till behandling av ärendet.

2. Grunden för välfärd

I detta kapitel ges en allmän överblick av barnens och ungdomarnas välfärd i Åbo. Mer omfattande statistik finns i bilaga 2 till planen. Under våren och sommaren 2020 har såväl barnens och de ungas som hela stadens omvärld förändrats betydligt och snabbt på grund av coronavirusepidemin. De direkta konsekvenserna av coronavirusepidemin för barnens och de ungas välfärd och servicebehov följs upp inom stadens sektorer. Antagligen kommer vi att känna av epidemins konsekvenser för människornas välfärd under en betydligt längre tid än själva epidemitiden och de kommer att synas i statistiken senare.

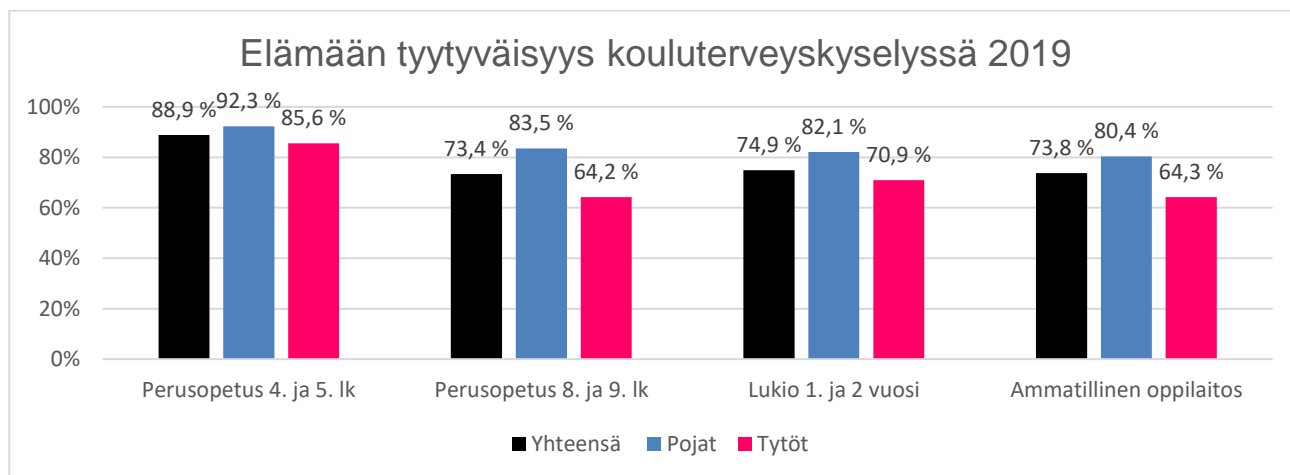
Åbo är en växande centrumstad i sitt område och tillhandahåller ett hem för en stor grupp barnfamiljer. Antalet invånare var 191 331 personer i slutet av 2018. Andelen barn under 18 år var sammanlagt 30 866 och antalet ungdomar under 25 år 52 893. Stadens tillväxt bygger på flyttningsrörelsen. Antalet barn som föddes har under de senaste åren sjunkit i hela landet, och samma gäller i Åbo. År 2018 föddes 1 710 barn i Åbo. Enligt statistiken för 2017 fanns det 46 943 familjer i Åbo, genomsnittsstorleken på en familj var 2,6. Av barnfamiljen var andelen ensamförälderfamiljer 27,9 procent.

En granskning av storområdena ger vid handen att det största antalet under 18 år gamla bor i centrum (5 121 personer), i området Kråkkärret-Laustis (4 118 personer) och i storområdet Skansen-Uittamo (4 067 personer). I Hirvensalo-Kakskerta (3 339 personer), i Nummisbacken-Hallis (3 615 personer) och i Västcentrum (3 696 personer) bor det i var och en under 3 000 minderåriga. Minsta antalet barn bodde i området Pansio-Jyrkkälä (1 765 personer), Runosbacken-Raunistula (2 276 personer) och området Sankt Marie-Patis (2 322 personer).

Åbo är en livlig studiestad där en stor mängd unga från Åbo och från andra städer studerar och sköter ärenden varje dag. År 2018 studerade 14 419 elever inom den grundläggande utbildningen och 4 126 elever i gymnasiet i Åbo. År 2017 studerade 13 394 elever inom yrkesutbildningen, 10 480 elever i yrkes-högskolan och 18 939 elever i universitet.

Åbo är i allt högre grad en mångkulturell stad. Enligt befolkningsöversikten 7/2019 bodde det 158 775 finskspråkiga, 10 319 svenskspråkiga och 22 582 invånare som talar ett annat språk i Åbo. Andelen invånare som talar ett annat språk var 11,4 procent i slutet av år 2018. Invånarna som talar ett annat språk är till sin demografiska profil yngre än den övriga befolkningen.

Enligt statistik och forskning mår barn och unga i Åbo i huvudsak bra och är nöjda med sitt liv. Enligt skolhälsoenkäten 2019 var 73,4 procent av eleverna i årskurs 7–9, 74,9 procent av gymnasieleverna och 73,8 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt för tillfället nöjda med sitt liv. Enligt skolhälsoenkäten 2019 är 28,8 procent av eleverna i årskurs 8–9 mycket nöjda med sitt liv i Åbo. Av eleverna i årskurs 1–6 var andelen som var mycket nöjda eller nöjda med sitt liv (88,9 procent) större än hos de äldre svarsgrupperna.

Enligt Institutet för hälsa och välfärd FINSOTE-undersökning har välfärden hos den vuxna befolkningen i Åbo förbättrats enligt flera indikatorer under 2010–2018. Jämfört med hela landet har Åbo utmaningar när det gäller upplevd livskvalitet, arbetsförmåga och mental hälsa. Detta gäller i synnerhet unga män.

Skillnaderna mellan de olika bostadsområdena i Åbo har delvis minskat, men på flera ställen är skillnaderna ännu stora.

Välfärds- och hälsoskillnaderna och skillnaderna mellan olika bostadsområden gäller också barn och unga. Fattigdom bland barnfamiljer berör familjer i Åbo. Familjens situation blir särskilt sårbar av föräldrarnas långvariga arbetslöshet, svår sjukdom, rusmedelsproblem eller ensam vårdnad. Dessa familjer drabbas också hårdast av ekonomisk recession. Konsumtionsmöjligheterna fastställer allt mer barnets och den ungas ställning i gemenskapen. Den egna och föräldrarnas utbildning fastställer framtidsprognosen för de unga. Bland annat skolhälsoenkäten visar att det finns betydliga skillnader mellan ungdomarnas hälsovanor till exempel mellan pojkar i gymnasiet och inom yrkesutbildningen.

Analyserna om undersökningar av kommunala tjänster och flyttningsströmmarna i kommunen visar att familjer söker sig till områden där det finns möjlighet till gott boende och bra tjänster. Mellan olika områden i Åbo finns betydliga skillnader i befolkningsstrukturen och användningen av social- och hälsovårdstjänster samt i elevers, barns och ungas behov av särskilt stöd. För områden där koncentrationen av välfärdsbrister är större än genomsnittet behövs behovsbaserad resursering.

Åbobor i trettioårsåldern har färre risker att marginaliseras än de i det övriga landet i genomsnitt. Enligt en dynamisk modell av utslagning som tagits fram av stiftelsen Me-säätiö och Institutet för hälsa och välfärd kopplas den största utslagningsrisken med en svag skolframgång inom den grundläggande utbildningen. Utslagningen bland Åbobor förutspås relativt sett förstärkas av att examen på andra stadiet inte avlagts. Enligt undersökningen som stiftelsen Me-säätiö och Institutet för hälsa och välfärd utarbetat är andelen utslagna 30-åringar i Åbo 5,2 procent. Detta är en procent lägre än genomsnittet i Finland. Den svagaste ställningen innehas av barn och unga vars föräldrar utsatts för flera utslagningsrisker.

Statistikföringsdagen 20.9.2019 deltog 12 457 elever i den finskspråkiga grundläggande undervisningen i Åbo. Av dessa hade 1 673 elever behov av särskilt stöd. I den svenskspråkiga grundläggande undervisningen deltog 1 186 elever, av vilka 68 hade behov av särskilt stöd. I den internationella skolan studerade 246 elever på statistikföringsdagen, av vilka 3 hade behov av särskilt stöd. Sammanlagt 13 889 elever, av vilka 1 744 är i behov av särskilt stöd (12,5 procent).

Särskilt stöd ges till elever vars mål för uppväxt, utveckling eller inläring inte annars uppnås tillräckligt bra. Syftet med särskilt stöd är att ge eleven övergripande och systematiskt stöd så att eleven kan fullgöra sin läroplikt och får en grund för fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen. Elevens självkänsla, studiemotivation och möjlighet att uppleva glädjen av att lyckas och lära sig förstärks. Elevens delaktighet och ansvar för sina studier stöds.

I Åbo har resurser kraftigt fördelats till utbildningen av barn och unga som behöver särskilt stöd. Dessutom har staden stark kompetens inom specialdagvården. Det särskilda stödet utvecklas för tillfället som en del av utvecklingen av skolornas elevvård. Stöd ges i enlighet med barnens och familjernas behov också inom andra tjänster, allt från rådgivning till barnskyddets specialtjänster, om sådana behövs.

Antalet anställda inom skolhälsovården (den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen) är 48. Antalet kundbesök hos dem var sammanlagt 18 146. Antalet anställda inom studerandehälsovården inom yrkesutbildningen är 21. Antalet kundbesök hos dem var sammanlagt 6 119. Inom den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet arbetar 25 kuratorer som hade 2 386 kundbesök. Antalet psykologer är 24 och de hade 2 153 kundbesök.

Inom förskoleundervisningen var antalet barn under motsvarande tidpunkt följande

	barn sammanlagt	intensifierat stöd	%	särskilt stöd	%
Hela förskoleundervisningen sammanlagt	1 671	118	7,06	54	3,23
finskspråkig kommunal förskoleundervisning	1 281	114	8,90	52	4,06
- varav förberedande undervisning	137	-	-	1	0,72

svenskspråkig kommunal förskoleundervisning	118	4	3,39	2	1,69
upphandlad förskoleundervisning	272	-	-	12	4,41

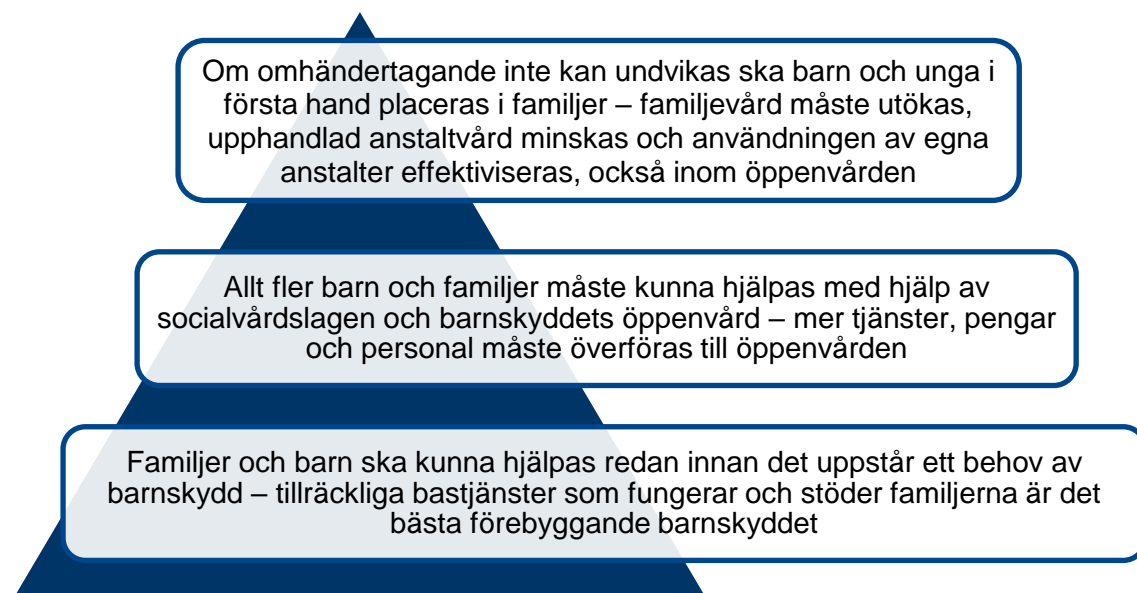
Antalet förskolebarn i Åbo var alltså sammanlagt 1 671 barn. I basverksamheten inom förskoleundervisningen har resurser inte fördelats för elevvårdspersonal. Inom den finskspråkiga småbarnspedagogiken pågår ett projekt som finansieras av utbildningsstyrelsen 1.8.2019–31.7.2020. Projektets syfte är att ta fram en modell för kuratorsarbetet för skiftesvården och förskoleundervisningen inom småbarnspedagogiken. Två kuratorer har anställts inom småbarnspedagogiken, en till skiftesvården och en till förskoleundervisningen.

Inom den grundläggande utbildningen är antalet elever per kurator i genomsnitt 864. Om resurser fördelas på lika villkor för förskolekuratorer skulle det innebära att det behövs resurser för ungefär två kuratorer för förskoleundervisningen i hela Åbo.

Sammanlagt 767 elever i genomsnitt besöker psykologerna inom den grundläggande utbildningen. Kalkymässigt sett innebär detta 2,2 psykologers arbetsinsatser inom förskoleundervisningen.

Enligt sin strategi strävar Åbo stad efter att satsa på förebyggande tjänster och tidigt stöd för att undvika att problem hopar sig. Detta syns också i barnskyddets statistik och strukturförändringsmål.

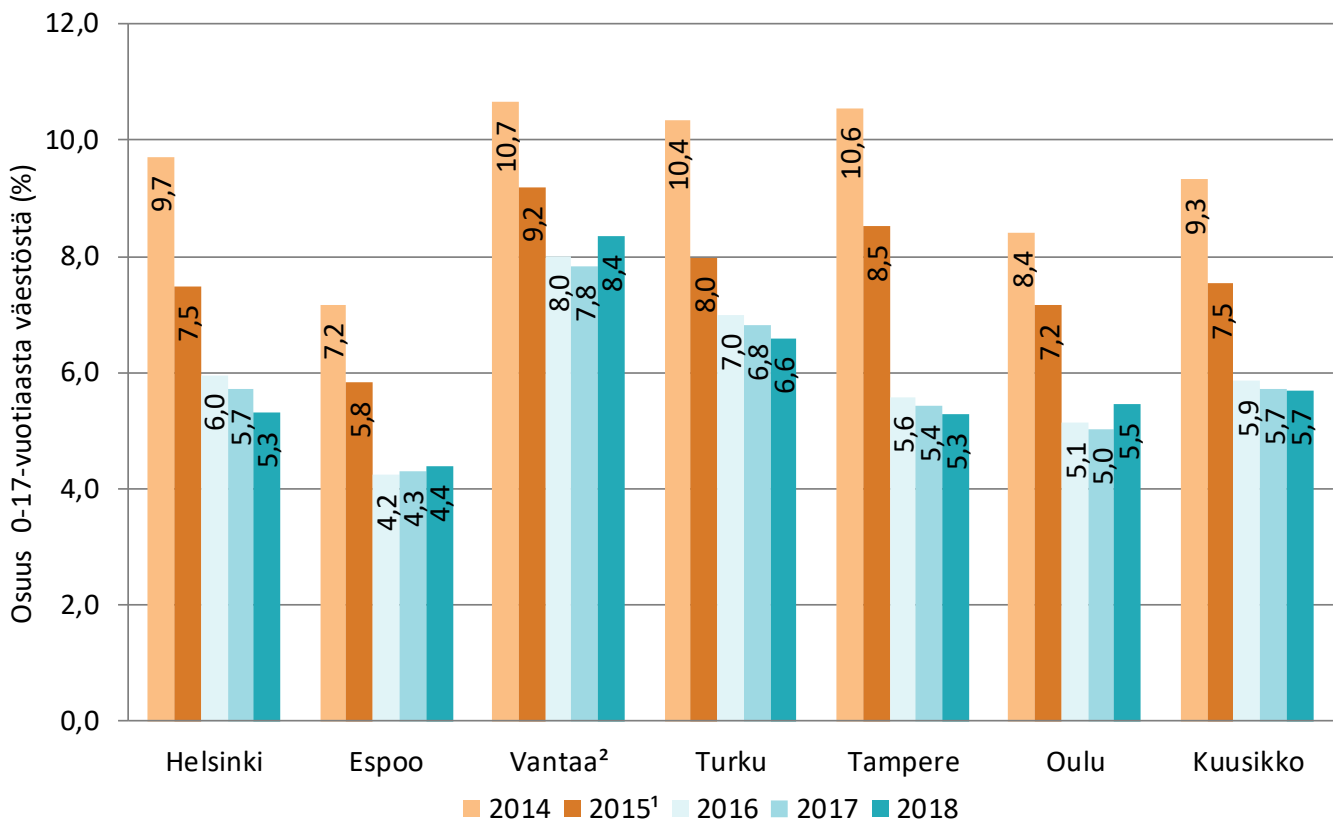
Barnskyddets strukturförändringsmål:

Som exempel på tidigt stöd kan nämnas hemtjänsten för barnfamiljer, som år 2018 beviljades till 385 familjer. Om oron ökar är det beroende av aktör möjligt eller obligatoriskt att göra en barnskyddsanmälan. Antalet barnskyddsanmälan har ökat under de senaste åren, detsamma gäller antalet barn som är föremål för barnskyddsanmälan. År 2018 gjordes sammanlagt 6 509 barnskyddsanmälan i Åbo (2017: 5978 och 2016: 5783) som gällde 3 163 barn eller unga (2017: 2887 och 2016: 2635).

Andelen 0–17 år gamla som omfattas av barnskyddet håller på att sjunka i Åbo, men Åbos andel (6,6 procent) var trots det ovanför medeltalet (5,7 procent) för de sex största städerna i Finland år 2018. De barn och familjer som behöver barnskyddets hjälp tillhandahålls barnskydd inom öppenvården. Om omhändertagande inte kan undvikas ordnas en fosterfamilj till alla barn och unga för vilka familjevård är tillräcklig. Familjevårdens andel har ökat målinriktat. År 2011 vårdades 165 i familjevård emedan antalet år 2018 var 284 barn. Av alla placeringars vårdtygn ökade andelen vårdtygn i fosterfamiljevård som grundar sig på ett uppdragsförhållande från 35 procent år 2014 till 43,6 procent år 2018.

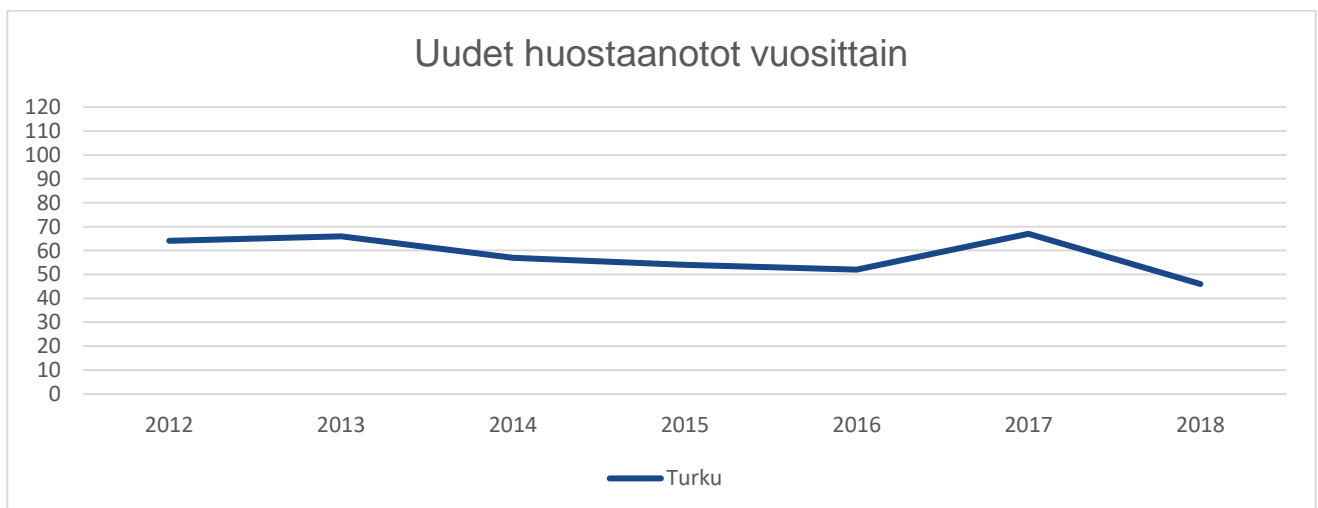

¹ Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi.

² Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

Situationen för enskilda barn, unga och familjer kan dock vara mycket svår. Enligt observationer som de anställda inom barnskyddet i Åbo lagt fram syns mentala problem allt oftare och symtomen hos barn i barnskyddet är allt allvarligare. För de svåraste problemen ordnas anstaltsvård, där man också arbetar med barnets familj så att möjligheterna att återvända hem förbättras.

Jämfört med de större städerna går den största delen av Åbo stads barnskyddsutgifter (48,98 miljoner euro) fortfarande åt till vård utom hemmet (82,2 procent). Stödåtgärder som tillhandahålls familjer i hemmet har dock ökat och familjerehabilitering har använts målinriktat i svåra barnskyddssituationer. Delvis på grund av detta har antalet nya omhändertaganden minskat med cirka 30 procent jämfört med året innan (67 år 2017, 47 år 2018). Antalet omhändertagna barn år 2018 var något mindre än året innan.

Specifikation av barnskyddets totalkostnader i kostnader för öppenvård och placering

Jämförelse av barnskyddet i de sex största städerna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset (€)	130 362 081	53 461 458	56 393 747	48 979 752	47 969 440	31 874 351	369 040 828
Avohuollon kustannukset	23 768 441	11 740 834	11 493 211	8 702 270	11 737 000	9 143 622	76 585 378
Sijoitusten kustannukset	106 593 640	41 720 623	44 900 536	40 277 482	36 232 440	22 730 729	292 455 450
josta toimeksiantoon perustuva perhehoito	28 639 586	7 244 857	9 989 853	9 445 160	11 185 000	12 522 679	79 027 135
<i>Kokonaiskustannukset (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Avohuollon kustannukset</i>	<i>18,2</i>	<i>22,0</i>	<i>20,4</i>	<i>17,8</i>	<i>24,5</i>	<i>28,7</i>	<i>20,8</i>
<i>Sijoitusten kustannukset</i>	<i>81,8</i>	<i>78,0</i>	<i>79,6</i>	<i>82,2</i>	<i>75,5</i>	<i>71,3</i>	<i>79,2</i>
<i>Muutos 2017–2018 (% defl.)¹</i>							
<i>Kokonaiskustannukset</i>	<i>1,8</i>	<i>8,4</i>	<i>5,2</i>	<i>1,0</i>	<i>8,7</i>	<i>4,4</i>	<i>4,2</i>
<i>Avohuollon kustannukset²</i>	<i>-3,3</i>	<i>7,2</i>	<i>5,0</i>	<i>4,0</i>	<i>-3,3</i>	<i>5,3</i>	<i>2,4</i>
<i>Sijoitusten kustannukset</i>	<i>3,0</i>	<i>8,7</i>	<i>5,3</i>	<i>0,3</i>	<i>10,2</i>	<i>4,1</i>	<i>4,7</i>
<i>Toimeksiantoon perustuva perhehoito</i>	<i>3,7</i>	<i>3,8</i>	<i>-1,7</i>	<i>4,1</i>	<i>-4,6</i>	<i>-2,0</i>	<i>0,9</i>

¹ Vuoden 2017 kustannukset on korotettu vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

² Espoon osalta avohuollon kustannukset ovat sosiaalityön palkkakustannusten osalta raportoitu vuoden 2017 osalta noin 1,1, miljoonaa euroa pienempänä. Näin ollen avohuollon kustannukset eivät ole täysin vertailukelpoiset vuoteen 2017.

3. En barnvänlig stad byggs upp tillsammans

Barns och ungas delaktighet utvecklas som en del av stadens delaktighetsarbete vid de olika sektorerna och i samarbete med olika samarbetsparter. Att barn görs delaktiga och hörs mera eftersträvas också i planen för ordnande av social- och hälsovård i Egentliga Finland.

I Åbo tillämpas verksamhetsmodellen En barnvänlig kommun. Finlands UNICEF har utvecklat modellen för att uppmuntra och stödja kommunerna att utveckla sin förvaltning och sina verksamhetssätt i en barnvänligare riktning. Finlands UNICEF har beviljat Åbo utmärkelsen En barnvänlig kommun 19.4.2018. Som utvecklingsmål i arbetet med En barnvänlig kommun har Åbo stad valt att öka kännedomen om barns rättigheter, främja barns delaktighet, införa en förhandsbedömning av verkningarna på barn samt mångfald som resurs.

Kanaler där barn och unga kan påverka är bland annat den webbaserade feedbacktjänsten, invånar- och kundrespons samt enkäter, kundråd, elevkårer i varje skola och föräldraföreningar samt ungdomslokaler- nas huskommittéer.

Åbo ungdomsfullmäktige har varit verksam sedan 2014. Åbo ungdomsfullmäktige har till uppgift att övervaka de ungas intressen och att främja deras möjligheter att delta och påverka. Ungdomsfullmäktige är representerat i årskurserna 7–9, gymnasierna och yrkesläroanstalter i Åbo stad, Steinerskolan i Åbo och Turun Normaalkoulu samt Åbo internationella skola. Antalet ordinarie ledamöter är 34 och antalet ersättare 10 i Åbo ungdomsfullmäktige under mandatperioden 2020–21. Ledamöterna är 13–18 år gamla. Mandatperioden är två kalenderår. Åbo ungdomsfullmäktige beslutar årligen om beviljandet av projektmedel för projekt som unga planerar och genomför samt grundar efter egen bedömning arbetsgrupper som också kan inbegripa medlemmar utanför ungdomsfullmäktige. Ledamöterna i ungdomsfullmäktige har fadderledamöter i Åbo stadsfullmäktige. Tack vare fadderledamöterna är växelverkan och kontakten mellan ungdomsfullmäktige och stadsfullmäktige tätare och mer regelbunden och detta möjliggör en naturlig dialog mellan aktörerna. Ungdomsfullmäktige har också rätt att närvara och yttra sig i nämnden för fostran och undervisning och dess sektioner, stadsmiljönämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden, ungdomsnämnden, byggnads- och tillståndsnämnden och social- och hälsovårdsnämnden. På så sätt hörs även de unga bättre i stadens beslutsfattande.

Barnens parlament har verkat i Åbo sedan 2012. Det är ett sakkunnigorgan och påverkansgrupp som verkar för barnen. Vid sammanträdena för Barnens parlament i Åbo finns två representanter närvarande från alla skolor med årskurs 1–6 i Åbo. Sammanträdena är en kanal för barnen och de unga att föra fram sina åsikter, förslag och kommentarer för beredning och beslutsfattande till stadens sektorer, förtroendevalda och beslutsfattare. Styrelsen i Barnens Parlament i Åbo har 12 ledamöter. Styrelsen väljs genom val för ett läsår i taget. Styrelsens uppgift är att arbeta med initiativ som elevkårerna i årskurs 1–6 lagt fram, föra dem vidare och bereda Barnens Parlaments kommande sammanträden. Verksamheten främjar 7–12 år gamla barns möjligheter att påverka och delta samt engagerar och stöder barnens utveckling till aktiva kommuninvånare. Målet är att barnens synvinkel beaktas i planeringen och beredningen av ärenden och att det uppstår en växelverkan mellan barnen och beslutsfattarna när det gäller utvecklingen av frågor som är viktiga för barn.

Genom Helt eget-verksamheten kan unga i Åbo delta och påverka med låg tröskel. Verksamheten inleddes 2013. Helt eget-verksamheten är avsedd för unga som besöker Åbo stads ungdomstjänsters ungdomsgård och ungdomslokaler. Med hjälp av Helt eget-projektfinansieringen kan en grupp med 13–19 år gamla ungdomar själv genomföra sina idéer. Helt eget-projektet kan handla om vad som helst bara det är framtaget och genomfört av ungdomar själva. Det kan till exempel handla om ett evenemang, en föreställning eller något som förbättrar den egna livsmiljön.

Utöver detta tillämpas i Åbo kamratinformationsmodellen Vertti som är förenlig med deltagande och information till unga i enlighet med ungdomslagen. Verksamhetsmodellen går ut på att elever i årskurs 7–9 i Åbo ekonomiska region utbildas till kamratkommunikatörer som informerar om frågor som berör unga i sina egna skolor. Verksamheten bygger på samarbete mellan ungdomslokaler och skolor.

Den deltagande budgeteringen vid ungdomsgårdarna och ungdomslokalerna och Helt eget-finansieringen erbjuder ungdomarna möjligheter att påverka och besluta om att ungdomstjänsternas verksamhetsbidrag riktas till frågor som är viktiga för de unga.

Barns och ungas erfarenheter av att delta och påverka i skolorna har förbättrats i Åbo sedan 2017, men det återstår ännu mycket arbete.³ Enligt Åbo stads skolhälsoenkät 2019 upplever 10,6 procent av eleverna i årskurs 8–9 (12,4 procent i hela landet) att de har goda möjligheter att påverka i skolan. Av gymnasieeleverna upplever 12,1 procent (13,8 procent i hela landet) och av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt 20,2 procent (27,8 procent i hela landet) att de har goda möjligheter att påverka i skolan. Elever i årskurs 4–5 upplever att deras möjligheter att delta i planeringen av skolans verksamhet (51,2 procent har deltagit i planeringen av skolans ärenden) är mycket bättre än elever som är äldre.

---

³ Goda möjligheterna att påverka planeringen av skolarbetet (2017: 22,6 %, 2019: 27,3 %); Goda möjligheter att påverka planeringen och genomförandet av raster (2017: 24,7 %, 2019: 25,4 %) och Goda möjligheterna att påverka ordnandet av skolans evenemang (2017: 33,7 %, 2019: 40,0 %).

4. Under construction

Staden utvecklar ständigt sina tjänster för barn och unga. Alla stadens sektorer bär ansvaret för att trygga och främja välfärden och förebygga problem. Också församlingar, organisationer och sammanlutningar arbetar för att skapa goda förutsättningar för ett gott liv för barn och unga. Centrala utvecklingsåtgärder som pågår:

Utvecklande av handledningen kring barnens levnadsvanor som en del av skolhälsovårdsreformen

Enligt undersökningarna MOVE och LIITU har en stor del av barnen i Åbo en svag fysisk kondition och barnen rör på sig alltför lite. Enligt färskare undersökningar har inställningarna till motion och idrott ändrat så att det är svårt att motivera en del av barnen till motionsinriktad aktivitet. Övervikt och fetma bland barn ökar och ligger på en oroväckande nivå. En tillräcklig sömn stöder både upprätthållandet av normalvikten och den övriga välfärden. I senaste undersökningar konstateras att sömnmängden hos barn har minskat. Levnadsvanorna ligger bakom flera folksjukdomar och både när det gäller kost och idrott är vanorna rätt så bestående. Därför är det särskilt viktigt att främja goda levnadsvanor redan från och med barndomen. Barnens goda fysiska kondition och en tillräcklig motion förbättrar inlärningsförmågan och koncentrationen. Det är viktigt att påverka barn och familjer på de ställen där man möter dem, dvs. inom småbarnspedagogiken och i skolan.

Skolhälsovårdsprocesser förnyas i projektet som inletts så att tjänsterna riktas till dem som har hälsoproblem. En ny modell för handledning av levnadsvanor tas fram som en del av skolhälsovården.

Utvecklande av regionarbetet och elevvården

Tjänsterna för barn, barnfamiljer och unga är på vissa ställen brokiga i Åbo. Myndigheterna har delvis svårigheter att bedöma eller veta överhuvudtaget vilken av stadens olika instanser är den samarbetspart som behövs i varje situation.

Eftersom Åbo är en stor och mångfacetterad stad och verksamhetsfält har utvecklandet av tjänsterna för barn, barnfamiljer och unga samt byggandet av fungerande samarbetsnät på olika håll i staden upplevts som utmanande. Därför har stadens och den tredje sektorns aktörer som producerar dessa tjänster förbundet sig till en plan där staden i egenskap av tjänsteproducent utvärderas storumrådesvis. På så sätt är det möjligt att utreda vilka modeller som fungerar i området och i vilka servicekedjor det finns brister. Den planerade utvecklingsmodellen för regionarbetet stöder sig både på Åbomodellen för regionarbete i stadens storumråden som på strukturerna för det regionala samarbetet för att stöda välfärden hos små barn och deras familjer som lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) förutsätter.

Modellen för utveckling av regionarbetet som skisserats upp inom bildningssektorn bygger på en granskning av den skolspecifika gemenskapliga elevvården (KOR) för olika områden samt en plan för att utnyttja KOR-strukturen som grundstruktur i nätverket för regionala aktörer. Syftet med granskningen av skolspecifika KOR-grupper är att ta fram en enhetlig KOR-årsklocka som genomförs på stadens nivå och som fungerar som en grund för tidtabeller och föredragningslistor gällande KOR i de olika skolorna. Årsklockan skulle också kopplas till skolornas läsårsplan. I årsklockan ingår områdets förskolerepresentanters deltagande i närskolornas KOR-sammanträden som ordnas regelbundet ett par gånger om året. Genom att utvidga KOR-nätverket enligt regionala behov kan de sakkunniga som behövs igen sammankalla alla de aktörer vars expertis behövs för att tillsammans arbeta med fenomen och utvecklingsbehov som uppstått i området. I samband med utvecklingen är det samtidigt nödvändigt att granska den roll som elevvårdens styrgrupp innehar som styrgrupp med ansvar för planeringen, styrningen och bedömningen av utbildningens arrangerarspecifika elevvård.

Styrgruppen för välfärd beslutade 14.11.2019 att inleda en utveckling enligt denna modell i Åbo stad. Verksamheten framskrider ett storumråde åt gången samtidigt med den regionala tidtabellsplanen över deltagande budgetering. Enligt tidtabellsplanen inleds kartläggning och utveckling på fyra storumråden under 2020. Först granskas storumrådet Nummisbacken-Hallis. De resterande storumrådena och det motsvarande svenskspråkiga servicenätverket granskas 2021. Till följd av kartläggningen och utvecklingen tas fram information om behoven hos områdets barn och barnfamiljer, områdets aktörer och existerande servicehelheter samt lyfts fram eventuella behov av att utveckla tjänster och nätverk. Utöver

hela stadens gemensamma grundstrukturer kommer man att skapa flera verksamhetsmodeller i nätverksform för olika regionala behov.

Utvecklande av verksamhetsmodellen med familjecentral

Utvecklingen av verksamhetsmodellen med familjecentral har inletts inom ramen för Ändringsprogrammet för barn- och familjeservice (LAPE). Med verksamhetsmodellen med familjecentral avses ett närserVICENätverk med låg tröskel för barn och familjer där barnfamiljer får helhetsbetonad hjälp i rätt tid. Den hjälp och det stöd som behövs ges till familjerna i deras vardagsmiljöer och man försöker undvika att hänvisa kunder från en tjänst till en annan.

Med hjälp av familjecentraler vill man bistå i barns, ungas och familjers problem allt snabbare, smidigare och tätare genom mångprofessionellt samarbete. Kärnmålen är samordnandet av tjänster, arbete i nätverk och närserviceprincipen. När föräldrarnas problem eller sjukdomar upptäcks i barntjänsterna (till exempel vid rådgivningen och inom småbarnspedagogiken) säkerställs att hela familjen får hjälp och stöd. Barnens behov av stöd utreds och säkerställs i synnerhet i en situation där föräldern har problem med den mentala hälsan eller rusmedel eller en långtidssjukdom.

Till familjecentralsmodellen hör också en öppen mötesplats för alla barnfamiljer där barn, unga och familjer kan träffa varandra, delta i kamratverksamhet och vid behov få handledning och stöd i svåra situationer. I Åbo utvecklas familjecentralskonceptet för tillfället i allaktivitetshuset i Syvälahti (Hirvensalo) och i allaktivitetshuset Ypsilon (Övre S:t Marie).⁴ För utvecklingsarbetet har utsetts en styrgrupp för familjecentralsverksamheten som ska arbeta fram till slutet av 2021.

Åtgärdsprogram och projekt för att förebygga utslagning

Åbo stadsfullmäktige godkände 28.1.2019 åtgärdsprogrammet för att förebygga utslagning och främja en socialt hållbar stadsutveckling. Genomförandet av åtgärdsprogrammet stöds av spetsprojektet Förebyggande av utslagning inom Smart and Wise Turku. Målet för insatsområdet för förebyggande av utslagning är att stödja åtgärder som siktar på att förebygga utslagning särskilt bland 15–29-åriga unga, unga vuxna och familjer. Detta görs genom att på ett omfattande sätt utnyttja mätare, dataanalytik och forskningsresultat i anknytning till målgruppen och bostadsområdena. Dessutom planeras och genomförs åtgärder för att förebygga utslagning i särskilt utvalda bostadsområden.

I projektet beskrivs de verksamhetsmodeller som redan finns för att förebygga utslagning och skapas modeller för uppföljning och utvärdering för att mäta nyttan med modellerna. Vid utvecklingen av verksamhetsmodellerna utnyttjas undersökningar som gjorts inom ämnesområdet.

I projektet utarbetas åtgärdsförslag för effektivare förebyggande av utslagning genom att kombinera forskningsresultat och andra informationskällor med personalens och intressentgruppernas sakkunskap och åsikterna bland de unga och invånarna i bostadsområdena. I projektet prövas nya verksamhetsmodeller och bedöms deras verkningar. I centrum för bedömningen och försöken står verkningarna på identifierade riskfaktorer för utslagning, såsom arbetslöshet, låg utbildningsgrad, brist på hobbyer, psykiska problem samt ensamhet och mobbning. Därtill förebyggs digital utslagning. Identifieringen av områdesvis segregationsutveckling och riskfaktorer påverkas genom att sammanslå regionvisa profiluppgifter med annat tillgängligt informationsmaterial.

Systemiskt socialarbete

I Åbo har införts ett systemiskt socialarbete som strävar efter ett mer interaktivt och mötande klientarbete. I arbetet utnyttjas familjeterapeutiska, dialogiska, narrativa och lösningsorienterade terapilärdomar. Syftet med systemiskt arbete är att förstärka den anställdas och klientens samsyn på klientens situation. Ett systemiskt och familjeterapeutiskt tankesätt innebär att fokus fästs på relationerna och dialogen mellan människor istället för att anse att problemet gäller en enskild familjemedlem. Arbetsgreppet har inletts inom socialarbetet för barnfamiljer, barnskyddet och vuxensocialarbetet.

---

⁴Dessutom har ett familjecentralsnätverk med flera aktörer grundats 2018 i köpcentret Skanssi. Det handlar inte om en egentlig familjecentral, utan ett nätverk med flera aktörer som fungerar enligt familjecentralsprincipen och som har spridit ut sig till flera verksamhetsställen i köpcentret.

Arbetsgreppet möjliggörs av teamet som arbetar kring den anställda och familjen. Den anställda reflekterar tillsammans med teamet över växelverkan mellan barnet, den unga och hela familjen för att förstå fenomen och faktorer som ligger i bakgrunden till den rådande livssituationen. För barnet och familjen innebär teamet kontinuitet och möjliggör arbete och stöd också då den egna socialarbetaren inte är närvarande. Vid teammöten fokuserar man djupare på den enskilda klientens situation och gör tillsammans med klienten upp en plan över bästa sätten att stödja och hjälpa honom eller henne. Familjens egna anställda stöder familjen enligt planen. Det viktigaste i modellen är de anställdas förmåga och färdighet att skapa och upprätthålla ett konfidentiellt samarbetsförhållande med klientfamiljerna.

Utvecklande av den fysiska miljön

Den deltagande budgeteringen kommer att påverka verksamheten och arbetssättet inom stadsbyggnad. Som ett förhandsprojekt gällande arbetssättet har inletts planering och genomförande av miljöförbättringsåtgärder i samarbete med ungdomarna i Pansio. Samtidigt insamlas erfarenheter av hur plattformen Din åsikt fungerar. Vid planeringen av åtgärder för att utnyttja barns och ungas sakkunskap har utnyttjats också tillämpad dialog såsom servicedesign och säkerhetspromenader.

Avsikten är att genomföra istandsättning av bostadsområden i samarbete med invånare i alla åldrar. Bra exempel på gemensamt utvecklande är bland annat: Case Bra vardagsmiljö (<http://www.turku.fi/arkiymparisto>) och Case Centralparken i Kråkkärret (<http://www.turku.fi/unelmienkeskuspuisto>)

Lekplatsutredningen Leikintekoa uppdateras 2020. Uppdateringen görs i dialog med barn och barnfamiljer genom att utnyttja olika sätt att delta. I utredningen bedöms lekplatsnätverkets omfattning och funktion samt fastställs målen för utvecklande av lekplatser och nätverket.

Den regionala kollektivtrafiken Föli är redan inne på sitt fjärde läsår av Ettornas Föli som är en rolig lektion i hur man använder Föli. Ettornas Föli besöker alla klasser i årskurs ett i de sex kommunerna (Åbo, S:t Karins, Reso, Nådendal, Lundo, Rusko). Som "hemläxa" får eleverna engångsbiljetter med vilka barnet kan göra en helt riktig Föliresa tillsammans med sin vuxen. På så sätt ges även familjerna information om kollektivtrafiken och en vilja att pröva på den.

5. Arbetsplan för framtiden

Främjandet av välfärden hos barn och unga förutsätter att tillräckliga resurser tryggas för lagstadgade bastjänster och barnskyddet. Genom att effektivisera tidigt ingripande i orosmoment och problem samt genom att göra servicekedjorna tydligare främjas välfärden och uppstår kostnadsbesparingar. För att barnen och ungdomarna ska må bra krävs insatser av alla vuxna, såväl föräldrarna som yrkesmän-
skor. Åtgärderna som skrivits in i planen syftar till att stödja föräldraskap och välfärd hos alla barnfamiljer.

Under planeringsperioden ska de främsta insatserna gälla utvecklingen av yrkesövergripande samarbete och avlägsnande av samarbetshinder såväl inom staden som med samarbetspartner. Redan tidigare identifierade utmaningar kräver allt effektivare och verkningsfullare gemensamma verksamhetsmodeller. Verksamhetsmodeller behövs för att ingripa i mobbning, användning av rusmedel, skolfrånvaron, mentala problem och våld. Det är också nödvändigt att ingripa i nya fenomen såsom radikaliserings och gängbildning.

I tabellen nedan har sammanställts målen jämte åtgärder i Valfärdsplanen för barn och unga 2020–2023. Målen och åtgärderna i planen gäller barn och unga i åldern 0–29 år.

Mål	Åtgärder	Huvudsaklig ansvarsinstans
1. Det sektorsövergripande samarbetet mellan aktörer som arbetar med barn och unga förbättras. Hinder för samarbete undanröjs och spelreglerna förtydligas.	<ul style="list-style-type: none"> Information om olika grupper som arbetar med barns och ungas ärenden samlas till styrgruppen för välfärd. Informationen utnyttjas för att förbättra och utveckla de befintliga gruppernas verksamhet och informationsgång. Informationsgången ska förbättras också inom de olika sektorernas linjeorganisationer. Det mångprofessionella samarbetet utvecklas. Kundernas servicestigar granskas hos aktörer som arbetar i olika områden och samarbetet mellan olika aktörer (staden, organisationer, församlingen och privata sektorn) förstärks. En verksamhetskultur skapas där det är möjligt att samarbeta. De anställdas kunskap om hur man kan samarbeta enligt de gemensamma spelreglerna utökas. (Som exempel kan nämnas förtydligandet av sekretessbestämmelserna). Samordnandet av samarbetet mellan staden och organisationer som arbetar med barn och unga och frivilligverksamheten effektiviseras (bland annat behövs en databank över organisationer, allt fler representanter från tredje sektorn tas med i stadens arbetsgrupper). 	<p>Koncernförvaltningen</p> <p>Koncernförvaltningen och bildningssektorn</p> <p>Koncernförvaltningen och alla sektorer</p> <p>Koncernförvaltningen</p>
2. Inga barn eller unga lämnas ensamma eller utanför. Omtänksamt bemötande, lyssnande och dialog främjas, och därigenom kan man ordna rätt stöd för alla som behöver det. Vi in-	<ul style="list-style-type: none"> Säkerställs att det inom småbarnspedagogiken, skolor och läroanstalter finns en tydlig, enhetlig anvisning/modell för att förebygga, ingripa i och uppfölja mobbning och diskriminering. Förstärkande av skolungdomsarbetet: bildande av gemenskap, iakttagande av och ingripande i utanförskap. Uppsökande ungdomsarbete samt andra trygga, lyssnande 	<p>Bildningssektorn och välfärdssektorn</p> <p>Fritidssektorn</p>

Mål	Åtgärder	Huvudsaklig ansvarsinstans
<p>griper effektivt i mobbing som de vuxna har fått kännedom om.</p>	<p>och mottagliga vuxna utanför skolorna tillsetts. Här utnyttjas också möjligheterna med elektroniska hjälpmedel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utbildning, kampanjer och ett tydligt servicelöfte för bemötande som de anställda engageras till. • Psykisk hälsa – förebyggande mentalvårdsarbete riktat till barn, unga och familjer utvecklas: utbildning i psykiskt stöd för de anställda och etablering av den psykiatriska sjukskötarverksamheten och utvidgande av motsvarande verksamhet också till årskurserna 1–6. En modell för förebyggande mentalvårdsarbete tas fram på stadsnivå. 	<p>Koncernförvaltningen</p> <p>Koncernförvaltningen och välfärdssektorn</p>
<p>3. Barns, ungas och familjers delaktighet och påverkningsmöjligheter förbättras vid genomförandet och utvecklandet av tjänster.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Feedback och utvecklingsförslag från barn och unga identifieras och uppmärksammas bättre än tidigare. Nya sätt för att ge respons utvecklas och användning av existerande kanaler uppmuntras. Barns och ungas kännedom om olika påverkningskanaler utökas. • Existerande kanaler utnyttjas allt mer och effektivare vid förverkligandet av delaktighets- och påverkningsmöjligheter: barnens parlament, ungdomsfullmäktige, föräldrakvällar, elevkårer och lektioner. • Säkerställande av kundorientering: barns och ungas önskemål och behov gällande tjänsterna och deras utveckling hörs systematiskt. 	<p>Alla sektorer</p> <p>Koncernförvaltningen</p> <p>Alla sektorer</p>
<p>4. Barns och ungas samt familjers tillgång till tjänster som motsvarar deras behov görs snabbare och lättare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Familjecentralsmodellen införs i hela Åboregionen och fungerar genuint mångprofessionellt. • Tjänsterna för unga är allt mer bemötande med låg tröskel och utan tidsbokning enligt "walk in-principen". • Elektroniska system utnyttjas allt effektivare vid informationen om tjänster. • Bemötande på webben sker oftare och är av bättre kvalitet. En servicehandledningsmodell utarbetas där kunder endast behöver känna till sina behov och inte serviceutbudet. (Jämför Kompassi eller Behöver hjälpenknappen.) • Satsningar på hemtjänster för barnfamiljer är effektivt förebyggande. En tillräcklig tillgång till hemtjänster säkerställs. • Eftersträvas att alla har möjlighet att studera vid den egna närskolan. Detta innebär utveckling av såväl de fysiska lokalerna som kompetensen. 	<p>Välfärdssektorn, bildningssektorn och fritidssektorn</p> <p>Alla sektorer</p> <p>Bildningssektorn</p> <p>Koncernförvaltningen</p> <p>Välfärdssektorn</p> <p>Bildningssektorn och stadsmiljösektorn</p>
<p>5. Barns och ungas sunda levnadsvanor och</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Systematisk skötsel av lokala motionsställen, lekplatser och skol- och daghemsgårdar 	<p>Fritidssektorn, stadsmiljösektorn</p>

Mål	Åtgärder	Huvudsaklig ansvarsinstans
<p>färdigheter att hantera vardagen främjas.</p>	<p>och utveckling av dessa så att de blir trivsammare samt uppmuntrar till vardagsmotion i alla områden. Uppmuntras att skolresorna görs till fots och med cykel och uppmärksamhet fästs vid förhållandena för cykelåkning. Detta görs genom sektorövergripande samarbete.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vikten av grundpelare betonas i handledningen och rådgivningen: hälsosam kost, tillräcklig sömn, motion och mindre stillasittande. Säkerställs att varje aktör som bemöter barn, unga och familjer har tillräcklig kännedom om sunda levnadsvanor och metoder både för att ta upp frågor och för att vägleda till tjänster. • Nya tillvägagångssätt behövs för att utöka unga vuxnas vardagsfärdigheter: praktiska övningar för att ta hand om sig själv, sköta hemmet, uträta ärenden vid ämbetsverk, betala räkningar och sköta ekonomin. • Etablering av verksamheten Skolan i rörelse i årskurserna 1–6 och 7–9, expansionen har redan gjorts till andra stadiet. • Återvinning av idrottsredskap som antingen ordnas av staden eller den tredje sektorn. • Marknadsföring av sunda levnadsvanor på ungdomarnas språk, t.ex. med hjälp av youtubare. • Resultaten från Move!-undersökningar och skolhälsoenkäter utnyttjas i skolornas egna åtgärdsplaner. • Undervisningen i ekonomiska färdigheter får en starkare roll i undervisningsinnehållet inom den grundläggande utbildningen och andra stadiet och betonas som en del ekonomi- och skuldrådgivningen och boenderådgivningen. 	<p>och bildningssektorn</p> <p>Välfärdssektorn, fritidssektorn och bildningssektorn</p> <p>Välfärdssektorn, bildningssektorn och fritidssektorn</p> <p>Fritidssektorn och bildningssektorn</p> <p>Fritidssektorn</p> <p>Välfärdssektorn och koncernförvaltningen Välfärdssektorn, bildningssektorn och fritidssektorn</p> <p>Bildningssektorn</p>
<p>6. Sexuellt och fysiskt våld mot barn och unga förebyggs.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildning för alla lärare: Främjande av positiv pedagogik med hjälp av Prokoulu-verksamheten och Mapa-utbildning för att förebygga och hantera elevers aggressiva och utmanande beteende. • Behovet av att etablera Someturva-tjänsten bedöms inom den grundläggande utbildningen och i andra stadiet. • Personalen utbildas i att identifiera, ingripa i och vägleda vidare. Verksamhetsmodellen LUOTSI tas i bruk för att identifiera och förebygga våld (i nära relationer, sexuellt våld och trakasserier, mobbning). 	<p>Bildningssektorn</p> <p>Bildningssektorn och fritidssektorn</p> <p>Välfärdssektorn och bildningssektorn</p>

Mål	Åtgärder	Huvudsaklig ansvarsinstans
<p>7. UNICEF:s utmärkelse En barnvänlig kommun bevaras. Bedömningen av verkningarna på barn tas i bruk som en del av bedömningen av förhandsverkningar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ett beslut fattas på stadsnivå om att systematiskt ta i bruk en bedömning av förhandsverkningar. • De ungas demokratifostran förstärks genom att ordna en ungdomskampanj i samband med valen som uppmuntrar de unga till att använda sin rösträtt. 	<p>Koncernförvaltningen</p> <p>Koncernförvaltningen</p>
<p>8. Tillräckliga hobbymöjligheter tryggas för barn och unga oberoende av föräldrarnas ekonomi och andra underliggande faktorer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utredning av sätt att genomföra hobbyserVICESedeln enligt den s.k. Islandsmodellen i Åbo, pilotering av ibruktagandet. Målet är att garantera minst en hobby för varje barn och ungdom. • Organisering av hobbyverksamhet mångsidigt i stadens lokaler också annanstans än i skolmiljön. Det är viktigt att barn och unga har möjlighet till hobbyverksamhet i sin näromgivning. • Garantering av flera avgiftsfria hobbymöjligheter: vidareutveckling av skolornas verksamhet för gemensamma hobbytidpunkter. • Lokalerna utvecklas så att de ger de unga möjlighet till fri vistelse. 	<p>Fritidssektorn och bildningssektorn</p> <p>Stadsmiljösektorn och fritidssektorn</p> <p>Fritidssektorn och bildningssektorn</p> <p>Fritidssektorn</p>
<p>9. Effektivt ingripande i skolfrånvaron i ett tidigt skede och förebyggande av avbrott i utbildningen genom att ge barnet, den unga och familjen det stöd som behövs.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • En verksamhetsmodell som gäller hela staden tas i bruk för ingripande i skolfrånvaron. • Verksamhetsmodeller som utvecklas genom projekt tas i bruk för förhindrande av avbrott i skolgången. Samarbete görs med barnskyddsorganisationer. 	<p>Bildningssektorn och välfärdssektorn</p> <p>Bildningssektorn och välfärdssektorn</p>
<p>10. Tidigt ingripande främjas vid oro gällande barns beteende. Familjer stöds för att i ett tidigt skede söka sig till</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fortbildning för småbarnspedagoger i hanteringen av små barns utmanande beteende (t.ex. Mapa-utbildning). • Metoden Föra barnen på tal tas omfattande i bruk inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. 	<p>Bildningssektorn</p> <p>Bildningssektorn och välfärdssektorn</p>

Mål	Åtgärder	Huvudsaklig ansvarsinstans
behövt stöd och olika tjänster.	<ul style="list-style-type: none"> Fler tilläggsbesök möjliggörs vid rådgivningen, eller andra interventioner som stöder familjen. Kuratorsverksamhet inleds inom småbarnspedagogiken/förskolor Psykologresurs tillsätts i förskolornas elevvård 	<p>Välfärdssektorn</p> <p>Bildningssektorn</p> <p>Bildningssektorn och välfärdssektorn</p>
11. Barns och ungas experimenterande med nikotin och rusmedel förhindras.	<ul style="list-style-type: none"> Förstärkande av skolungdomsarbetet för att möjliggöra bemötande och diskussion med låg tröskel. Fortsatt utveckling av rusmedelsupplysningens former och metoder tillsammans med tredje sektorn. En tydlig verksamhetsmodell utarbetas för ingripande i barns och ungas nikotin- och rusmedelanvändning. Gemensamma instruktioner utarbetas om hur man går tillväga när en elev kommer berusad till skolan. 	<p>Fritidssektorn</p> <p>Välfärdssektorn</p> <p>Välfärdssektorn och bildningssektorn</p>
12. Ungas radikaliserings och gängbildning förebyggs.	<ul style="list-style-type: none"> En tydlig verksamhetsmodell skapas för ingripande i gängbildning och anmälning av tecken på radikaliserings. Personer som arbetar med unga utbildas för att identifiera fenomenen. 	<p>Koncernförvaltningen</p> <p>Koncernförvaltningen</p>
13. Barnskyddet utvecklas enligt de nationella kvalitetsrekommendationerna och strukturförändringsmålen.	<ul style="list-style-type: none"> Tillräckliga resurser tryggas för socialarbetet med barnfamiljer och barnskyddet enligt kvalitetsrekommendationerna. Arbetet som gjorts för strukturförändringsmålsättningarna fortsätts; förebyggande arbete och öppenvård betonas. Familjevård ökas ytterligare inom vården av barn utom hemmet. Barnets och familjens ställning och delaktighet förstärks i barnskyddets processer. Kompetensen inom mer krävande barnskyddsarbete förstärks. 	<p>Välfärdssektorn</p> <p>Välfärdssektorn</p> <p>Välfärdssektorn</p> <p>Välfärdssektorn</p>
14. En verksamhetsmodell skapas för familjer med barn med särskilda behov som stöder familjernas helhetsmässiga välbefinnande över organisationsgränserna.	<ul style="list-style-type: none"> En verksamhetsmodell skapas i samarbete med barnskyddsorganisationerna i Egentliga Finland för familjer med barn med särskilda behov som stöder familjernas helhetsmässiga välbefinnande över organisationsgränserna. 	<p>Bildningssektorn, välfärdssektorn och fritidssektorn</p>

Feedback om utkastet begärdes av kommuninvånarna

Kommuninvånarna ombads komma med feedback och kommentarer om utkastet till välfärdsplan för barn och unga via webbtjänsten Din åsikt 20.1–2.2.2020. Om hörandet meddelades på Åbo stads webbplats och i sociala medier. Dessutom ombads rektorerna i Åbo stads skolor att informera om hörandet via Wilma. Information om hörandet skickades också till ungdomsfullmäktige och sekreterarna i barnens parlament, som ombads skicka meddelandet vidare. Enkäten samlade in sammanlagt 72 kommentarer på två veckor.

Alla kommentarer behandlades och lades upp i teman antingen under målsättningarna i planen eller som nya temahelheter. Mest kommentarer lämnades gällande ingripande i mobbning och barns och ungas hobbymöjligheter. Utifrån kommentarerna kompletterades och lades till sådana åtgärder som genomförligt kan styras och utvecklas med hjälp av välfärdsplanen för barn och unga. Sådana åtgärder är till exempel att utveckla lokalerna så att de ger de unga möjlighet till informell vistelse, förstärkelse av utbildning i ekonomiska färdigheter och uppmuntrande till vardagsmotion och rörelse under skolresor. Alla viktiga teman som lyftes fram i feedbacken från kommuninvånarna antecknades i planen till fullmäktige för kännedom (se tabellen nedan). I pratbublorna finns direkta citat av feedbacken.

Responser från kommuninvånarna

I responserna från kommuninvånarna lyftes särskilt fram följande teman:

- Stöd för mental hälsa
- Ingripande i mobbning och diskriminering
- Ren inneluft
- Slopandet av öppna klassrum utan väggar
- Fördelning av resurser till bastjänsterna, särskilt undervisning och skolmat
- Beaktande av behoven hos barn med särskilda behov i skolan
- Ungdomars vistelseutrymmen och ungdomsverksamheten
- Garantering av hobbyverksamhet
- Barns och ungas sunda levnadsvanor och färdigheter att hantera vardagen, i synnerhet vardagsmotion och ekonomiska färdigheter, främjas.

På begäran av stadsstyrelsen ombads ungdomsfullmäktige ännu lämna ett separat utlåtande om planen. Ungdomsfullmäktige konstaterar i sitt utlåtande 28.8.2020 att välfärdsplanen för barn och unga är mångsidig och går i rätt riktning.

I utlåtandet lyfts fram behovet av resurser för att lösa de ungas ökade mentala problem och ensamhet samt en låg tröskel för anlita tjänster. I planen bemöts dessa utmaningar med flera åtgärdsförslag. Ungdomsfullmäktige anser att det är viktigt att stödja de ungas röstningsaktivitet och föreslår att röstningslokaler placeras i skollokaler. Under valdagarna har största delen av röstningslokalerna funnits i skolor, allaktivitetshus och ungdomsgårdar. Planen kompletterades med en ny åtgärd: ”De ungas demokratifostran förstärks genom att ordna en ungdomskampanj i samband med valen som uppmuntrar de unga till att använda sin rösträtt.”

Ungdomsfullmäktige kommer att engageras i genomförandet av planen och företrädare för ungdomsfullmäktige ombes delta i bedömningen av planens framskridande.

Uppföljning av programmet

Uppföljningen av programmet kopplas till årsklockan för stadens strategi och ekonomi. Rapporter om programmets framskridande avläggs till stadsstyrelsen i mitten och i slutet av planperioden.

Det kvalitetsmässiga framskridandet av åtgärderna som främjar målen i planen uppföljs genom den s.k. trafikljusmodellen, som visar framskridandet enligt följande: ej påbörjad, pågår och färdig. I samband med rapporteringen uppföljs programmets effekt på välfärden hos barn och unga och mäts med hjälp av mätare som anges i sektorernas och koncernförvaltningens strategiska avtal. Dessutom mäts effekten utifrån ändringarna i skolhälsoenkätsresultaten jämfört med en tidigare mätningstidpunkt samt antalet utslagna unga.

Arbetsgruppen för barns och ungas välfärd som leds av styrgruppen för välfärd ansvarar för rapporteringen tillsammans med koncernförvaltningen. Sektorerna svarar för sin del för lämnandet av uppgifter som behövs för rapporteringen. Företrädare för ungdomsfullmäktige ombes delta i bedömningen av planens framskridande.

6. Byggnadsritningar finns bifogade

BILAGA 1: De viktigaste tjänsterna som erbjuder stöd för barn, unga och familjer

Mödra- och barnrådgivningstjänster

Mödra- och barnrådgivningstjänster erbjuds alla gravida och barn under skolåldern samt deras familjer. Syftet med rådgivningsverksamheten är att hjälpa dem som planerar graviditet eller prevention av graviditet, familjer som väntar på barn samt barn och deras familjer att göra hälsosamma och hållbara val i vardagen.

Rådgivningsbyråerna erbjuder familjer professionellt stöd i hälsa och välfärd samt utför hälsokontroller i enlighet med nationella rekommendationer och familjernas individuella behov.

Till rådgivningsverksamheten hör också den öppna rådgivningen som gäller akuta besök; bland annat kontroll av barnets hjärtljud, vaccinering av barn i rådgivningsåldern, viktkontroller av spädbarn, utfärdande av sjukledighetsintyg då det handlar om en orsak som föranleds av graviditeten. Dessutom hör grupprådgivning och hembesök till rådgivningsverksamheten. Familjer som väntar sitt första barn kan ta del av familjeträning som ordnas centraliserat i Åbo. Rådgivningsbyrån samarbetar med flera olika instanser; bland annat daghem, rådgivningsbyråns familjehandledning och socialtjänsterna. Åbo rådgivning har egna Facebooksidor, chatttjänst och möjlighet att kontakta den egna hälsovårdaren via e-tjänsterna.

Rådgivningsbyrån kan även utfärda en remiss till en rådgivningspsykolog, vars tjänster omfattar utvärdering, kortfristig handledning och rådgivning samt psykologiska undersökningar av barn. Rådgivningspsykologen samarbetar med andra instanser som arbetar med barnfamiljer.

Rådgivningsbyrån kan också hänvisa klienten till tjänster som Torin Kulma tillhandahåller. Torin Kulma är en avtalsbaserad tjänst som tillhandahålls av Åbo stads välfärdssektor och Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet. Torin Kulma hjälper yrkespersoner att stödja småbarnsfamiljer i hanteringen av vardagen, sina föräldraskapsfärdigheter och förstärka sina resurser.

Småbarnspedagogik

Vårdnadshavarna tillhandahålls flexibla alternativ för att ordna barnets småbarnspedagogik och vård. Alternativen är småbarnspedagogik i kommunala daghem, familjedagvård, olika funktioner inom öppen småbarnspedagogik samt småbarnspedagogik i privata daghem, familjedagvård och gruppfamiljedagvård.

Med småbarnspedagogik avses en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård av barn. I helheten betonas i synnerhet pedagogiken. Tillsammans med förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen bildar småbarnspedagogiken en helhet som främjar barnets uppväxt, utveckling och inläring.

Med förskoleundervisning avses gratis undervisning som tillhandahålls sex år gamla barn i enlighet med planen för förskoleundervisning. Förskoleundervisningens syfte är att i samarbete med hemmet och vårdnadshavarna främja barnets utvecklings- och inlärningsförutsättningar samt förstärka barnets sociala färdigheter och goda självförtroende genom lek och positiva inläringserfarenheter.

Den kyrkliga samfälligheten erbjuder småbarnspedagogik i form av klubbverksamhet som egen aktör eller samarbetspartner till den kommunala småbarnspedagogiken eller tredje sektorn. Därtill verkar församlingen som expert inom åskådningsfostran.

Grundläggande utbildning

Den grundläggande utbildningen syftar på allmänbildande utbildning för barn i åldern 7–16 år. Den grundläggande utbildningen omfattar årskurserna 1–9. Den grundläggande utbildningen är avgiftsfri och dess mål är att ge färdigheter och behörighet till studier i det följande utbildningsskedet. Undervisningens innehåll och mål bestäms i läroplanen. I skolorna inom den grundläggande utbildningen i Åbo ges undervisning på svenska, finska och engelska. Utöver stadens skolor finns det privata skolor i Åbo.

Stödet för inläring och uppväxt är en del av högklassig förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Stöd för inläring och skolgång finns tillgängligt för alla barn och unga. Stödformer är bland annat pedagogiskt stöd, handledning och elevvårdsarbetet. Barnet och den unga har rätt till tidigt, systematiskt och förebyggande stöd. Stödet som ges till barnet och den unga ska vara flexibelt och långsiktigt och det ska kunna ändras i enlighet med stödbehovet. Stödformer används såväl enskilt som gemensamt för att komplettera varandra.

Med hjälp av det mångsidiga stödet för inläring och uppväxt garanteras att varje barn och ungdom har möjlighet att lyckas i inläringen, utvecklas som elev samt växa och bilda sig som människa.

Dessutom tillhandahåller den grundläggande utbildningen elever i årskurs 1 och 2 samt elever i andra årskurser som deltar i specialundervisningen morgon- och eftermiddagsverksamhet som stöder elevernas välfärd och inläring.

Skolhälsovårdare och skolläkare samt rådgivning för förskoleelever

Skolhälsovårdaren gör årligen en hälsoundersökning av varje elev i årskurs 1–9. Skolläkaren träffar eleven vid läkarundersökningar i årskurserna 1, 5 och 8. Skolhälsovårdens syfte är att främja barnets och den ungas hälsa samt stödja en hälsosam uppväxt, utveckling och psykisk välfärd. Skolhälsovårdaren och skolläkaren samarbetar tätt med familjer, skolans personal och den övriga elevvården. Skolhälsovårdaren kan kontaktas med låg tröskel om eleven funderar över frågor gällande till exempel uppväxt, utveckling, levnadsvanor eller kompisförhållanden. Skolhälsovårdaren sköter också vaccineringsprogrammet samt olycksfall och insjuknanden under skoldagen. Sjukdomar och olyckor som skett på fritiden och som kräver läkarvård vårdas däremot på den egna hälsostationen.

Hälsovård som hör till elevvården ordnas i samband med rådgivningsverksamheten. Rådgivningsbyråernas hälsovårdare och läkare samarbetar tätt med barnens vårdnadshavare och personalen inom förskoleundervisningen och småbarnspedagogiken.

Skolkurator

Kuratorn arbetar med ett arbetsgrepp som förebygger avbrott i studierna och stöder den studerande i ändringar som sker inom livets olika delområden. Kuratorn deltar i samarbetet mellan skolan och hemmet samt i läroanstalternas arbete med att förebygga rusmedel och mobbning och stöda välfärden. Kuratorn stöder elevernas sociala välfärd, positiva helhetsutveckling och skolgång. Kuratorn ger såväl individuell som generellt inriktad elevvård. En elev kan söka sig till kuratorn antingen själv eller hänvisas av lärare/vårdnadshavaren. Kuratorn hjälper i utmanande situationer som stör elevens skolgång (frånvaron, utmaningar i beteendet, familjesituationen, problem med kompisarna etc.). Kuratorns arbete styrs av lagen om elev- och studerandevård.

Enligt lagen om elev- och studerandevård hör kuratorstjänsterna också till förskoleundervisningen. I Åbo pågår 1.8.2019–31.7.2020 ett utvecklingsprojekt gällande bl.a. kuratorstjänster inom förskoleundervisningen som finansieras av utbildningsstyrelsen.

Skolpsykolog

Syftet med skolpsykologens arbete är att främja hälsa och välfärd bland barn och ungdomar samt att stödja skolgången. Detta sker delvis genom att delta i utvecklandet av skolans vardag och verksamhet så att varje elev känner sig trygg i skolan. Till arbetsbeskrivningen hör också konsultering av skolans personal i olika frågor gällande elevernas skolgång, välfärd och inläring. Såväl skolpsykologen som skolkuratorn kan också delta i klassarbetet och genomförandet av olika grupper. Skolpsykologen stöder barn, unga och familjer bland annat i frågor gällande inläring och känslolivet samt hänvisar vid behov till andra tjänster. Skolpsykologen kan kontaktas av barnet eller den unga själv, vårdnadshavaren, skolans personal eller en annan samarbetsinstans.

På grund av knappa resurser finns psykologtjänster som förutsätts i lagen om elev- och studerandevård inte tillgängliga i förskoleundervisningen i Åbo.

Studerandehälsovårdens tjänster

Studerandehälsovården påverkar aktivt studiemiljön och stöder den studerande vid upprätthållandet av studieförmågan, egenvården, en tillräcklig livshantering samt upprätthållandet och uppnåendet av hälsan och verksamhetsförmågan. Studerandehälsovården tillhandahåller hälsovårdstjänster till studerande vid yrkesläroanstalter på andra stadiet och yrkeshögskolor i Åbo.

Mentalvårdstjänster och psykiatriska sjukskötare vid läroanstalter

I frågor gällande mentalvården söks hjälp i första hand vid hälsostationerna. Mentalvårdstjänster tillhandahålls dessutom vid rådgivningsbyråerna, skolhälsovården, socialtjänsterna och hemvården för äldre.

I svårare mentalproblem utfärdar läkaren vid behov en remiss till den psykiatriska specialiserade sjukvården vid Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt.

I Åbo har man valt att rikta resurser till stöd för mentala problem i ett tidigt skede och svara mot det ökade stödbehovet. Staden har upphandlat 10 psykiatriska sjukskötares arbetsinsatser från Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt. Sjuksköterna arbetar med studerande i årskurserna 7–9, gymnasier och yrkesläroanstalter. Stödet som en expert inom psykiatri ger förstärker elevvården i läroanstalterna samt mentalvårdsarbetet som hälsovårdarna och läkarna samt kuratorerna och psykologerna utför inom skol- och studerandehälsovården.

Den psykiatriska sjukskötaren arbetar som en del av skolans elevvård och målet är att stöda elever och studerande i vården av psykiska störningar i de fall där de psykiatriska kriterierna inte uppfylls och stödet som ges i elevvården inte är tillräckligt. Sjuksköterna arbetar i årskurserna 7–9 och på andra stadiet. De erbjuder intensiva stödsamtalsperioder och samarbetar tätt också med psykiatri. Den psykiatriska sjukskötaren tar emot via skol- eller studerandehälsovårdens hälsovårdare.

Hemtjänst för barnfamiljer

Hemtjänsten för barnfamiljer omfattar exempelvis oumbärlig hjälp för skötsel av hemmet samt stöd i familjens vardagsrutiner, föräldraskap och funktionsförmåga. Kontaktperson är stadens familjehandledare som också utför ett kartläggande hembesök som förutsätts för att tjänsten kan beviljas.

Tjänsten är avsedd för alla familjer med barn under 18 år. Förutom familjen kan tjänsten ansökas av vem som helst som arbetar med familjen. Hemtjänsten är en inkomstbunden tjänst, för vilken staden betalar en del med hjälp av servicesedel.

Rådgivningsbyrån för uppfostrings- och familjefrågor

Rådgivningsbyrån för uppfostrings- och familjefrågor betjänar barnfamiljer i Åbo med barn i ålder 0–18 år. Rådgivningsbyrån ger hjälp och stöd i frågor om barns och ungas psykiska utveckling och föräldraskap. Kontakt kan också tas när familjen upplever problem i kommunikationen, är orolig över barnets beteende eller i frågor kring barnets känsloliv.

Rådgivningsbyrån för uppfostrings- och familjefrågor sköter den lagstadgade medlingen i familjefrågor. Vid rådgivningsbyrån för uppfostrings- och familjefrågor arbetar psykologer, socialarbetare, en barnpsykiater och kontorspersonal. Tjänsterna är konfidentiella och kostar ingenting. Rådgivningstjänster kan uppsökas antingen genom att själv boka tid eller med en remiss från myndigheten.

Socialarbete

Stöd fås från socialarbetet då livssituationen känns belastande, en livsändring eftersträvas eller då det känns att många olika typer av problem har anhopat sig och man själv inte är säker på hur man ska ta sig framåt. Barnfamiljer tillhandahålls stöd av tre regionala enheter inom socialarbete för barnfamiljer. Personer som fyllt 18 år och hos vilka det inte bor minderåriga barn tillhandahålls socialtjänster hos enheten för vuxensocialarbete.

De anställda inom socialarbetet för barnfamiljer letar tillsammans med familjen efter alternativ som passar in i deras livssituation, uppmuntrar vid ändringar samt samarbetar vid behov med resten av servicenätverket och närstående nätverket.

I socialarbetet för barnfamiljer bedöms servicebehoven hos barnen och barnfamiljerna, och samtidigt utreds alltid också behovet av barnskydd. Efter bedömningen av servicebehovet bedömer socialarbetaren om barnet/familjen behöver ett klientförhållande inom socialvården eller barnskyddet. Alternativen är följande:

- Barnet som behöver särskilt stöd blir klient hos socialarbetet för barnfamiljer
- Klientförhållande hos socialarbetet för barnfamiljer
- Klientförhållande hos öppenvården inom barnskyddet
- Inget klientförhållande inom socialtjänsterna

Familjearbete

Familjearbetet är verksamhet som stöder familjer som behöver stöd. Familjearbetet görs hemma hos klienten eller i grupper. För att tjänsten ska beviljas krävs en utvärdering av familjens egen socialarbetare. Om familjen har svårigheter med att klara sig i vardagen, till exempel när det gäller vård av barn eller plötsliga/utdragna krissituationer, kan familjearbetaren hjälpa familjen att klara sig. Tillsammans med familjen letar arbetstagarerna efter nätverk som stöder familjen i vardagen. Familjearbetet kan förebygga behovet av andra barnskyddsåtgärder.

Barnskyddet

I Åbo tar socialjouren emot kontakter gällande barn och barnskyddsanmälningar. Därefter bedömer socialjourens socialarbetare inom sju dagar huruvida en bedömning av barnets servicebehov ska inledas enligt socialvårdslagen och/eller barnskyddslagen. I detta skede är barnet ännu klient hos socialvården, eftersom tjänsten först utvärderas i detta skede. Om barnet behöver akut placering, överförs barnets klientförhållande i detta skede direkt till barnskyddets öppenvård.

Socialarbetaren vid socialarbetet för barnfamiljer bedömer servicebehovet inom tre månader och uppskattar huruvida klientförhållandet ska höra till socialarbetet för barnfamiljer, barnskyddet eller någon annan tjänst. För barn som behöver särskilt stöd, barnets syskon och deras föräldrar tillhandahålls vid behov särskild service som stöd inom socialarbetet. De viktigaste tjänsterna är familjerehabiliteringen och rehabiliteringen för familjer med missbruksproblem som förs hem samt bedömning av familjen, familjearbetet, stödpersons- och stödfamiljverksamheten samt hemvård av barn dygnet runt.

Om bedömningen av barnets servicebehov leder till att man beslutar att det behövs barnskyddstjänster, överförs klientförhållandet till öppenvården inom barnskyddet. Barnskyddet kan handla om att stödja, komplettera eller i yttersta fall ersätta föräldraskap. I första hand eftersträvas dock att barnet/den unga kan växa och utvecklas i det egna hemmet. Barnskyddet går tillväga så finkänsligt som möjligt så att åtgärderna inte skadar barnets utveckling. Barnskyddet har vid behov en skyldighet att agera även om klienten inte vill. Ett ingripande krävs för barnets bästa. Barnskyddet indelas i öppenvård och vård utom hemmet.

Förebyggande rusmedelsarbete och missbrukarvård

Koordineringen av det förebyggande rusmedelsarbetet hör till Åbo stads välfärdssektor. Det praktiska genomförandet sker i samarbete med bland annat skolor, ungdomsarbetet och organisationer. Det förebyggande rusmedelsarbetet täcker också förebyggandet av spelproblem. Förebyggande rusmedelsarbete för barn och unga består av rusmedels- och spelfostran, tidigt ingripande i ungdomars rusmedelsanvändning och skadligt spelande, förebyggande av rusmedelsförgiftningar samt gemenskapligt förebyggande rusmedelsarbete i form av genomförandet av PAKKA-verksamhetsmodellen. Fokus i det förebyggande rusmedelsarbetet åren 2020–2023 är utvecklandet av rusmedelsfostran i skolorna. För skolornas förebyggande rusmedelsarbete insamlas anvisningar och material i samarbete med Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland. Därtill utvecklas modellen "Päihdetietoa ja -taitoa" (ung. "Information och kunskap om rusmedel") som genomförts i Åbo redan under en längre tid. Verksamhetsmodellen går ut på att de anställda vid stadens förebyggande rusmedelsarbete utbildar yrkeshögskolestuderande

inom social- och hälsovårds- samt ungdomsbranschen i handledningen av rusmedelslektioner i årskurserna 1–6. Modellen utvidgas så att den också omfattar årskurserna 7–9 och läroanstalterna på andra stadiet.

Rusmedelstjänster som riktas till minderåriga och unga tillhandahålls i Åbo av tillnyktringsstationen för ungdomar, ungdomspolikliniken vid polikliniken för barn och unga och A-klinikens tjänster för unga. Dessutom bemöts och vårdas unga som använder rusmedel vid barnskyddet och vården utom hemmet inom socialtjänsterna.

Egentlig missbrukarvård fås också genom att boka tid till den egna hälsostationen eller den egna socialarbetaren som hjälper att kartlägga användningen av rusmedel och söka vård som motsvarar de egna behoven.

I anslutning till hälsostationerna arbetar ett mentalvårds- och rusmedelsteam som hjälper då vardagen utöver rusmedelsanvändningen även försvåras av psykiska störningar eller om det i övrigt behövs mångprofessionellt stöd. Åbo avgiftningsstation hjälper vid brytandet av missbrukscirkeln och vården av avgiftningssymtom. Mentalvårds- och missbrukarenheten vid Åboregionens samjour hjälper om kvällar, nätter och veckoslut.

Service för personer med funktionsnedsättning

Tjänsterna för personer med funktionsnedsättning är avsedda för dem som på grund av funktionsnedsättning behöver specialtjänster. Inom servicen för personer med funktionsnedsättning utförs psykologiska och sociala utredningar samt granskningar av grundkonditionen. På basis av utredningarna sammanställs en individuell plan för service och rehabilitering. Specialtjänster behövs när bastjänsterna inte är tillräckliga.

Tjänster för personer med funktionsnedsättning är bl.a. rådgivning, vägledningstjänst, serviceboende, arbets- och dagverksamhet, korttidsvård och anstaltvård.

Tjänster för barn och unga som behöver särskilt stöd är servicehandledning, korttidsvård, specialfamiljevård och autismrådgivning. Samarbete görs med Åbo barnneurologiska enhet. I tjänsterna ingår också stöd för närståendevård för handikappade eller långtidssjuka barn och unga under 18 år.

Främjande av studie- och sysselsättningsmöjligheter: Ohjaamo och Työpiste

Ohjaamo är ett serviceställe för under 30 år gamla unga. Flera tjänster för unga har samlats under samma tak. Vid Ohjaamo tillhandahålls bland annat sysselsättningstjänster samt information och rådgivning för unga. Det är gratis att sköta ärenden vid Ohjaamo och en hänvisning till tjänsterna behövs inte.

Ohjaamo tillhandahåller:

- personlig rådgivning och handledning
- hjälp med att söka jobb
- hjälp med att söka studieplats
- karriärplanering
- kartläggning av alternativ som lämpar sig för den egna livssituationen
- information om hobbyer
- hjälp med att fylla i blanketter

Työpiste hjälper och ger råd i sysselsättningsfrågor. Työpistes viktigaste uppgift är att föra samman arbetsgivare med arbetssökande. Työpiste betjänar sina kunder personligen per telefon och per brev samt vid överenskomna möten vid Työpiste. Det är också möjligt att komma till Työpiste utan tidsbeställning. Kundterminaler finns tillgängliga och handledning ges i deras användning. Vid Työpiste tillhandahålls information, handledning, rådgivning, coaching och arbetsplatser. Exempel på tjänsterna: Tillgång till Foreammatti-programmet, informationstillfällen, dolda jobb, lönesubventionerat arbete, rehabiliterande arbetsverksamhet, hälsogranskningar, bedömningar av arbetsförmågan samt sommarjobbsedlar för unga.

Idrottstjänster

För barn och unga är idrott och motion förutom en bra hobby dessutom viktigt vid upprätthållandet av hälsan. Motion och en aktiv livsstil förebygger övervikt och skapar grunden för hälsan också i vuxenåldern. Förutsättningar för självständig idrott och motion främjas genom att erbjuda kommuninvånarna motionsplatser och idrottsmiljöer samt genom att sköta och upprätthålla dessa.

I Åbo främjas gemensamma idrottsmöjligheter för barn under skolåldern, deras vårdnadshavare och familjer. Inom småbarnspedagogiken styrs motioneringen av de nationella rekommendationerna för fysisk aktivitet samt programmet Rörelse ger glädje. För att stödja idrottsverksamheten har man inom småbarnspedagogiken utvecklat en modell för koordinering av idrott som omfattar hela småbarnspedagogiken. Verksamheten Skolan i rörelse har etablerats och utvecklas vidare. Dessutom främjas barnens och de ungas aktivitet under skoldagen med hjälp av olika åtgärder som riktas till skolorna. Detta handlar bland annat om att ordna mångsidig motionsinriktad klubbverksamhet i samband med skoldagarna.

Barns och ungas idrottsutövande främjas på fritiden i samarbete med motions- och idrottsföreningar, föreningar som ordnar idrott och motion och företag som producerar idrottstjänster. Därtill utreds innehållet i verksamhetsmodellen med hobbysedlar och möjligheterna att ta den i bruk. En skada, långtidssjukdom eller användningen av hjälpmedel utgör inte ett hinder för utövandet av idrott eller motion. Möjligheterna med tillämpad motion främjas bland annat genom att ordna gruppverksamhet.

I Åbo erbjuds barn och unga många avgiftsfria eller förmånliga möjligheter att utöva idrott och motion.

- Barnmotionens underland är avsett för barnfamiljer. Barn i 1–12 års ålder kan besöka underlandet tillsammans med en vuxen. Underlanden är avgiftsfria.
- Barn i 5–12 års ålder kan pröva på idrottsgrenar under Lapset liikkeelle-lektionerna. Dessa lektioner är avgiftsfria.
- Ungdomar i 13–19 års ålder kan utöva idrott och motion under Mihi-lektionerna (mihi.fi). Lektionerna är avgiftsfria och avsedda särskilt för nybörjare.
- Motions- och idrottsföreningarna erbjuder barn, unga och familjer många förmånliga möjligheter till självständiga idrottshobbyer.
- Staden hyr också ut och lånar idrottsredskap.

Ungdomstjänster

Åbo stads ungdomstjänster utför grundläggande uppgifter inom ungdomsarbetet som riktar sig till personer under 29 år och som föreskrivs i ungdomslagen: stödjande av ungas utveckling och självständighetsprocess, främjande av ungas aktiva medborgarskap, stärkande av ungas sociala identitet och förbättrande av ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Verksamhetsidén är att möjliggöra kraftgivande möteslokaler till kunderna, stödja barnets och den ungas tillväxt till sitt bästa jag och påverka i kundernas möjligheter i samhället. Ungdomstjänsterna indelas i tre enheter: kulturinriktat, inriktat och regionalt ungdomsarbete. Vid ungdomstjänsterna arbetar sammanlagt cirka 110 personer.

Kärnan i det regionala ungdomsarbetet byggs kring verksamheten i ungdomslokalerna. Ungdomsarbetarna arbetar vid behov också i skolorna som hör till deras områden. Ungdomstjänsterna testar för tillfället en metod som går ut på uppsökande ungdomsarbete. Med hjälp av detta strävar man efter att komplettera ungdomstjänsternas lokal- och servicenätverk och utveckla nya former av ungdomstjänster. I allaktivitetshuset i Syvälahti och allaktivitetshuset Ypsilon utvecklas ett samarbete i synnerhet med bibliotekstjänsterna. Allaktivitetshus planeras också i andra områden i Åbo. Regionalt ungdomsarbete utövas också av skateboardhallen Cube och Turku Game Academy.

Ungdomslokalerna är de ungas egna ställen, där verksamheten är riktad till 9–18-åringar. De unga har framfört önskemål om ungdomslokalverksamhet också för ungdomar som fyllt 18 år och för detta utreds nu lämpliga modeller. I ungdomslokalerna kan de unga träffa andra unga och spela och ägna sig åt fritidsaktiviteter tillsammans. De unga får också genomföra egna idéer. Ungdomslokalerna är drog fria. Utbildade ungdomsarbetare arbetar som handledare i ungdomslokalerna. Antalet regionala ungdomslokaler är 13 och antalet anställda vid dom är 40. För att kunna delta i verksamheten behövs ett ungdomskort. Kortet är gratis och fås vid alla ungdomslokaler.

För bedömning av det regionala ungdomsarbetet har testats ett riksomfattande utvärderingsredskap som i fortsättningen producerar högklassiga, jämförbara och mångsidiga utvärderingsuppgifter om det regionala ungdomsarbetet.

I det riktade ungdomsarbetet ingår ungdomsinfort NuortenTurku, ungdomsverkstaden Fendari och därtill hörande startträning för unga samt det uppsökande ungdomsarbetet Komppi. Det riktade ungdomsarbetet tillhandahåller unga och unga vuxna information och stöd bland annat i valet av karriärs- och utbildningsstigar, uppbyggandet av en meningsfull vardag och hanteringen av levnadsfärdigheter.

Kulturellt ungdomsarbete tillhandahålls av De ungas konst- och aktivitetshus Vimma, Barnkulturcentret Äventyrsparken, Aura Bryggeri och Rock Academy Finland och verksamheten Konstcentret i din skola. Det kulturella ungdomsarbetet uppmuntrar barn och unga till att uttrycka sig och utveckla den egna identiteten genom konst. Det kulturella ungdomsarbetet erbjuder verksamhet till 0–29-åringar.

Barnkulturcentret Äventyrsparkens verksamhet utgår från barnet, yrkesmässighet, barnens konstverk, tillgänglighet, upplevelseaspekten och samarbete. Äventyrsparken erbjuder barn och familjer öppna konstverkstäder, klubbar och evenemang samt barnteaterföreställningar. Verksamheten främjar och stöder fri lek, barnens egen kultur och gemensamma aktiviteter för familjerna.

Barnkultur

Åbo stad tillhandahåller flera typer av kulturverksamhet för barn och unga. Kulturtjänsterna stöder framväxten av barnets och den ungas identitet och hjälper dem att förankras i samhället. En bristande kulturell tillgång är en faktor som accelererar utslagningen hos de unga. Barnkulturen är konst och kultur som yrkesmänniskor producerar till barn och tillsammans med barn. Det handlar också om kultur som barnen själva skapat och som bygger bland annat på lek. Den utgår från barnet, är tillgänglig och konstnärligt högklassig.

Inom barnkulturtjänsterna betonas jämlikhet och stöd till barnens välfärd.

Artikel 31 i FN:s konvention om barnens rättigheter: Ett barn har rätt till vila, lek och fritid, och till att delta i konst- och kulturaktiviteter.

Barnkultursverksamheten vid fritidssektorn ser till barnens jämlika möjlighet att delta och producerar lätt-tillgängliga tjänster med låg tröskel. Verksamheten utgår från barnen och genomförs och planeras med beaktande av och insikt om barnets kontaktytor. Konst och konstfostran som en del av småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen är väsentliga för att en jämlik tillgänglighet ska kunna uppnås. Varje kulturinstitution ska tillhandahålla föreställningar, verksamhet och verkstäder för barn och familjer. Aktörerna inom det fria barnkulturfältet kommer med en viktig insats i stadens barnkultur bland annat som tillhandahållare av grundläggande konstundervisning.

Barnkultur genomförs i praktiken också bland annat genom upplevelsestigsprogrammet, och konst- och kulturbesök har inskrivits i skolornas läroplan och i planen för småbarnspedagogik. Också spädbarnsfamiljer tillhandahålls eget program och föreställningar.

Museitjänster

Museitjänsterna producerar välfärd för barn och familjer. Museer tillhandahåller verksamhet för barn, unga och familjer som genomförs antingen på egen hand eller under handledning: evenemang, guidningar, verkstäder och kurser. Genom barns och ungas hobbyverksamhet eftersträvas förebyggande av ensamhet, förstärkande av identiteten och främjande av medborgarfärdigheter. Familjedagar och spädbarnsevenemang är etablerad verksamhet i museerna. Dessa erbjuder högklassig fritid för familjer och stöder för sin del föräldraskapet. Museerna ger koordinater för tid och plats när det gäller att investera i sig själv och möta världen med nya ögon.

Museitjänsterna är en del av både planen för småbarnspedagogik och skolornas kommunvisa läroplan, upplevelsestigen. Detta garanterar att barn i alla åldersgrupper har möjlighet att besöka museet oberoende av föräldrarnas socioekonomiska ställning eller intressen.

Bibliotekstjänster

Stadsbiblioteket erbjuder barn och barnfamiljer en jämlik tillgång till barnkulturen. Fokus ligger på läsfärdighet, utveckling av läsivern och utvecklingen av emotionella färdigheter. Verksamheten syftar till att stödja barn och familjer. I stadens alla biblioteksenheter ordnas högläsning, sagostunder, barnföreläsningar och olika aktiverande verksamheter. På biblioteket ingår såväl boktips och mediefostran till upplevelsestigen.

Den filharmoniska orkestern

Åbo filharmoniska orkester ordnar regelbundet konserter, evenemang, verkstäder, besök till konserthuset och öppna generalrepetitioner som riktas till barn, unga och familjer. Syftet är att aktivera barn och unga med hjälp av kulturen, förebygga utslagning, stödja familjers möjligheter till kulturella hobbyn och garantera var och en jämlika möjligheter att ta del av musikaliska upplevelser oberoende av socioekonomisk bakgrund.

Genom verksamheten som riktas till barn och familjer främjas barnens välfärd och eftersträvas förebyggande av ensamhet. Konststunderna för spädbarn är högklassig verksamhet för familjer som för sin del stöder föräldraskapet och hjälper att skapa sociala nätverk. Barnens musikfest erbjuder varje år ett mångsidigt utbud av barnmusik och evenemang. Den filharmoniska orkestern är en del av upplevelsestigen som skrivits in i läroplanen.

Stadsmiljösektorns tjänster

Stadsmiljösektorn svarar för en trivsam, trygg och hälsosam bostadsmiljö och omvärld samt för allmänna områdets funktion och utveckling. Därtill svarar sektorn för myndighetstjänster som gäller miljö och byggande, miljöskydd, regionala myndighetstjänster inom avfallshanteringen och regionala kollektivtrafiktjänster.

Serviceområden

- Stadsplanering och jordegendom: Serviceområdet svarar för planeringen av stadens markanvändning och trafik, förvaltningen av stadens jordegendom och tomtproduktionen. Därtill följer serviceområdet upp miljöns tillstånd och utvecklingen av samhällsstrukturen. Serviceområdet upprättar bland annat detaljplaner och planer för trafikarrangemang som ligger till grund för byggandet av den framtida livsmiljön.
- Stadsbyggande: Serviceområdet svarar för genomförandeplaneringen, byggherreverksamheten och underhållet av rekreationsområden, lekplatser, gång- och cykelvägar och andra allmänna områden, och för att låta bygga stadens lokaler, såsom skolor, daghem och allaktivitetshus.
- Tillstånd och tillsyn: Serviceområdet svarar för myndighetsuppgifterna i anslutning till byggande, miljöskydd, miljöhälsa, parkeringsövervakning och regional avfallshantering samt därtill hörande rådgivning, styrning, tillsyn och experttjänster. Tillstånd och tillsyn betjänar barnfamiljer i synnerhet gällande tillståndstjänster för byggande av hem, skolor och daghem samt genom att trygga en ren och sund livsmiljö och bevarandet av en mångfaldig natur.
- Regionala kollektivtrafiken: Serviceområdet producerar Föli-kollektivtrafiktjänster som är öppna för alla i Åbo och i Åboregionens kommuner. Genom att använda sig av kollektivtrafiken deltar också kunderna i främjandet av en trygg, sund och ren livsmiljö. Föli erbjuder kollektivtrafikresor till skäliga priser och tjänster som gör det lättare för alla åldersgrupper att ta sig från en plats till en annan. Barn och unga reser till ett förmånligare pris. Den mest bekanta tjänsten är Föli-kortet som kan användas i bussar, vattenbussen och stadscyklarna.
- Geodata och stadsmätning: Serviceområdet ansvarar för utarbetande av tomtindelningar, fastighetsförrättningar, upprätthållande av fastighetsregistret, adressnumrering av fastigheter, produktion och uppdatering av geodata, geodatasystem och kundserviceuppgifter. I produkterna ingår bland annat olika kartor som behövs vid byggandet av hem och offentliga lokaler samt vid upphittandet av olika tjänster.

Församlingstjänster

Församlingen hjälper barn och unga i familjer som står inför en skilsmässa med att få kamratstöd och samtalshjälp. Familjerådgivningscentralen i Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet tillhandahåller familjer bland annat rådgivnings- och utbildningstjänster i anslutning till parförhållandet. Också andra diakonitjänster kan hjälpa familjen i krissituationer.

Teologtjänster för studerande vid läroanstalter på andra stadiet och yrkeshögskolor erbjuder gruppbildningstjänster och samtalsstöd som stöder studierna och förebygger mobbning. Teologen är närvarande i läroanstalternas vardag och fest genom att erbjuda förebyggande tjänster med låg tröskel för att undanröja sociala och psykologiska hinder i studierna. I krissituationer hjälper teologen läroanstalten i sorge- och krisarbetet. Vid behov ger teologen också själavård och utför kyrkliga förrättningar.

Därtill deltar den kyrkliga samfällighetens ungdomsarbete i arbetet med att förebygga utslagning bland annat genom att undervisa i sociala färdigheter. Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet erbjuder också fritidstjänster för unga och stöder ekonomiskt bland annat scoutverksamhet. Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet tillhandahåller konstutövande tjänster, såsom dockteater, i både egna och samarbetspartners evenemang. Dessutom tillhandahålls barn omfattande musiklekskole- och färgbadsverksamhet samt upplevelserika sagostigar i anslutning till åskådningsfostran.

Vid Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet erbjuder barnledare kortvariga stödtjänster i uppfostran och samtal till stöd för föräldraskapet (1–4 gånger) för att barnfamiljer ska kunna hantera vardagen och förstärka sina resurser.

Om barnet insjuknar allvarligt stöder Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet barns och familjers välfärd på avdelningen vid Åbo universitets centralsjukhus.

Organisationernas tjänster

I Egentliga Finland verkar över 800 organisationer inom social- och hälsovårdsbranschen. Av dessa är merparten organisationer inom barn- och familjearbetet (226), mångprofessionella organisationer (147) och organisationer för allmän hälsa och välfärd (122) (Social- och hälsovårdsorganisationers verksamhet som främjar välfärd och hälsa i Egentliga Finland 2018). Barnskyddsorganisationer i Egentliga Finland rf sammanför 38 organisationer som arbetar med barn, unga och barnfamiljer i området. I dessa arbetar nästan 800 anställda och 3 500 frivilliga. År 2018 hade dessa organisationer 71 000 klienter, varav 40 000 tillhandahölls förebyggande tjänster och tjänster för stöd i ett tidigt skede och nästan 29 000 tillhandahölls övriga tjänster. Antalet klienter som tillhandahölls tjänster enligt socialvårdslagen och barnskyddslagen uppgick till 2 000 klienter.

Organisationerna producerar mångsidig verksamhet som främjar hälsa och välfärd i Åbo, såsom stöd i utmanande livssituationer, verksamhet som främjar funktionsförmåga och delaktighet samt kommunikation och experttjänster. Organisationernas stöd i barns, ungas och barnfamiljers utmanande livssituationer innehåller bland annat rådgivning med låg tröskel, handledning och samtalsstöd, stödpersonsverksamhet, kamratstödsverksamhet, hjälp med barnskötsel, mat- och klädhjälp, hjälp med hobbyn och stöd i de ungas väg mot självständighet.

Verksamhet som främjar delaktighet och funktionsförmåga samt förebygger ensamhet tillhandahålls av organisationernas öppna mötesplatser, olika kamratstödsgrupper samt rekreations- och hobbyverksamhet. Organisationernas kommunikations- och experttjänster består till exempel av utbildnings- och diskussionstillfällen, koordineringen av frivilligarbete samt nätverks- och partnerskapsarbete. Organisationernas verksamhet som främjar välfärd och hälsa ersätter inte de offentliga tjänsterna, men kompletterar tjänstesystemet genom att erbjuda rådgivning och handledning som bygger på specialkompetens, erfarenhet och kamratstöd. Beroende på organisation och verksamhetsform kan stöd ges av en yrkesmänniska som arbetar i organisationen, en erfarenhetsexpert eller en frivillig. (Social- och hälsovårdsorganisationers verksamhet som främjar välfärd och hälsa i Egentliga Finland 2018)

Därtill stöder Åbo stad ekonomiskt organisationerna som arbetar med barn och unga. Utöver de ekonomiska bidragen ingås verksamhetsmässiga partnerskapsavtal med organisationerna och samarbete görs gällande lokalerna. Lokaler överläts i organisationernas bruk antingen avgiftsfritt eller med sänkt hyra. Partnerskapet kan också innehålla informationssamarbete, utbildning, ordnande av gemensamma evenemang eller till exempel arbetsinsatser av anställda.

Förutom välfärds- och hälsofrämjande verksamhet producerar organisationerna flera olika tjänster i Åbo i enlighet med socialvårdslagen och barnskyddslagen. Exempel på sådana tjänster är hemtjänst för barnfamiljer, familjearbete, stödperson- och stödfamiljerverksamhet, stödda och övervakade träffar, familjerehabilitering och tjänster för vård utom hemmet och eftervård. Organisationerna producerar också vissa verksamheter som kräver hög specialisering, såsom mödra- och skyddshemsverksamhet, rehabilitering för mödrar med rusmedelsproblem samt vålds- och krisarbete.

Information om organisationernas tjänster till barn, unga och familjer har samlats i e-tjänsten (www.hakulaari.fi) som organisationerna upprätthåller.

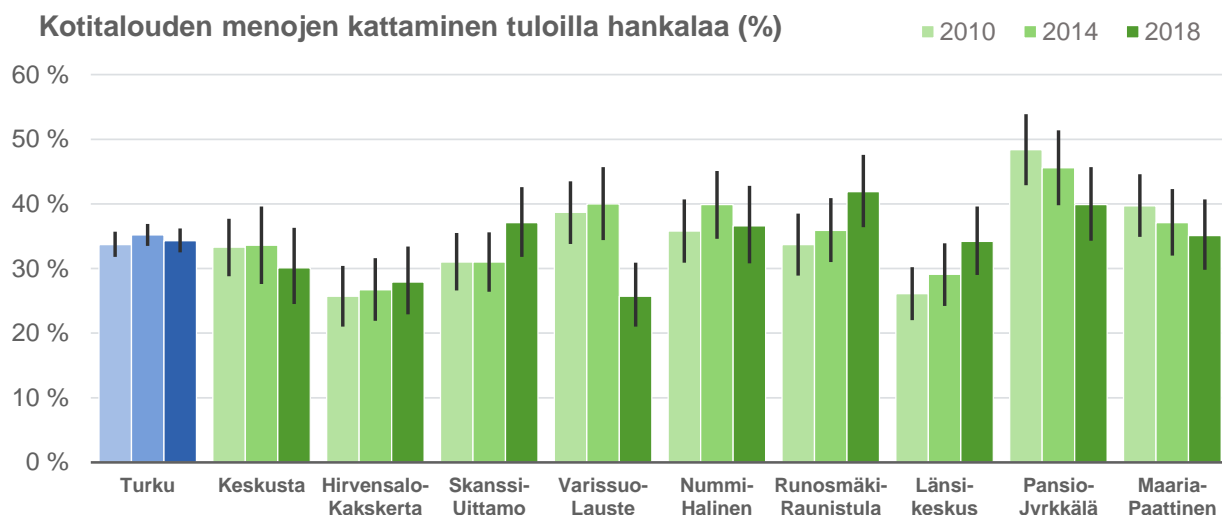
BILAGA 2: Nyckeltal gällande tjänsterna för barn och unga

Barns, ungas och familjers materiella levnadsnivå

Familjernas sociala, kulturella och ekonomiska resurser har en stor inverkan på välfärden hos barn och unga. Familjernas inkomstnivå påverkar innehållet i barns och ungas fritidsverksamhet och delvis också utbildningsmöjligheter. För barnet visar sig den materiella levnadsnivån till exempel i möjligheten att utöva en hobby och göra samma saker som andra barn i samma ålder.

I Åbo var hushållens genomsnittliga bruttoinkomster 46 068 euro år 2017. Hushållen hade i genomsnitt 35 207 euro i penninginkomster till sitt förfogande.⁵ Penninginkomsten som ett hushåll har till sitt förfogande var 25 118 per konsumtionsenhet i Åbo. Hushållens genomsnittliga storlek var 1,77.

På basis av resultaten från FinSote-undersökningen och skolhälsoenkäten fås en bild av hur invånarna själv upplever sin ekonomiska situation. Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplever 25,3 procent av eleverna i årskurserna 8–9, 28,6 procent av gymnasieeleverna och 38,7 procent av studerande vid yrkesläroanstalter att familjens ekonomiska situation är måttlig eller sämre. Enligt FinSote-undersökningen som gäller vuxna kommuninvånare upplever cirka 35 procent av Åboborna att det är svårt att täcka hushållets utgifter med inkomster. Inom vissa områden kan positiv utveckling skönjas.

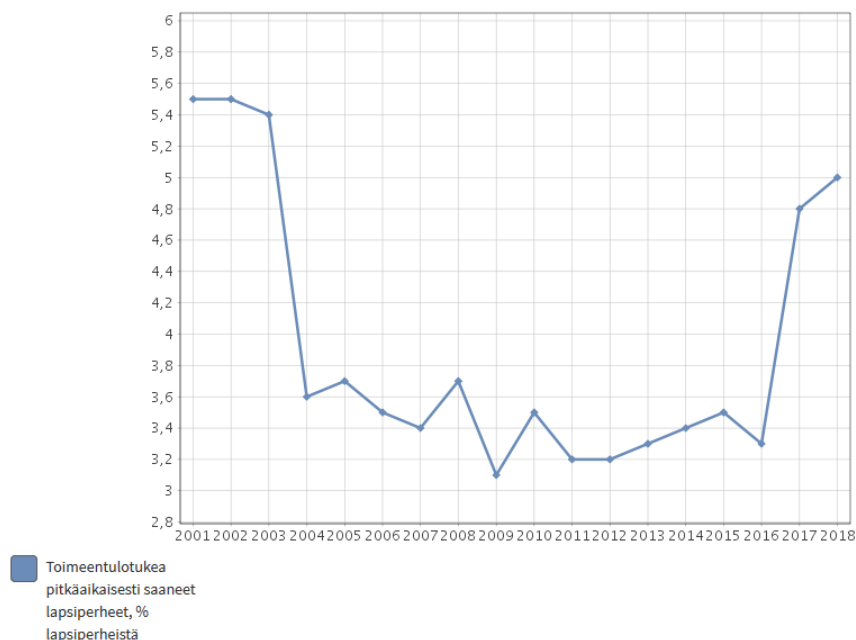
(Källa: Resultat för Åbo från undersökningen FinSote 2018)

Andelen under 18-åringar som bor i hushåll med låga inkomster har redan under en längre tid varit 17–19 procent i Åbo. År 2017 var motsvarande siffra 17,4 procent. Inkomsterna i dessa hushåll underskrider 60 procent av den riksomfattande medianinkomsten.

⁵ Penninginkomsten som hushållen har till sitt förfogande innehåller penningmässiga inkomstposter och naturaförmåner i anslutning till anställningsförhållandet. Penninginkomsten fås när de kalkylmässiga inkomstposterna dras av bruttoinkomsterna. Kalkylmässiga inkomstposter är kalkylmässiga inkomster som fås från en ägarbostad som är i eget bruk. Penninginkomsten innehåller naturaförmåner i anslutning till anställningsförhållandet.

Utkomststöd är en ekonomisk stödform som ges i sista hand. Detta stöd är avsett för att trygga en nödvändig utkomst. År 2017 omfattades 14,9 procent av alla barnfamiljer i Åbo av utkomststödet, år 2018 var siffran 15,4 procent. Antalet hushåll i Åbo som får grundläggande utkomststöd från FPA var 12 200 år 2017, av dessa var 2 403 barnfamiljer. Antalet växer hela tiden. År 2018 fick 12 931 hushåll grundläggande utkomststöd, av dessa var 2 526 barnfamiljer. Andelen barnfamiljer i Åbo som fått utkomststöd i en lång tid i förhållande till alla barnfamiljer i Åbo har under de senaste åren börjat växa efter en längre jämn period.⁶

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

(Källa: Sotkanet)

Av unga vuxna fick 15,7 procent av 18–24-åringarna i Åbo utkomststöd år 2017 och år 2018. Andelen jämnåriga som fått utkomststöd under en längre tid var 2,4 procent både år 2017 och år 2018.

Arbetslöshet och en låg eller ingen utbildningsnivå är de centralaste faktorerna som förklarar de låga inkomsterna och fattigdom. I bakgrunden ligger ofta också utslagning över generationsgränserna. Förebyggandet av fattigdom hos barnfamiljer förutsätter ett tillräckligt socialskydd och att de kommunala tjänsterna stöder familjer i ett så tidigt skede som möjligt. Det är viktigt att varje barn tillhandahålls en tillräcklig mängd skyddande faktorer.

Med tanke på barnets framtid har utbildning en central roll också när det gäller ekonomisk trygghet. I Åbo fungerar utbildningsgarantin, eftersom endast ett par elever som gått ut den grundläggande utbildningen inte fortsätter sina studier på andra stadiet. Med utbildningsgarantin avses att varje elev som gått ut den grundläggande utbildningen garanteras en utbildningsplats i gymnasiet, i yrkesläroanstalter, genom läroavtal, i en verkstad, rehabilitering eller något annat. Ett problem för utbildningen bildas mer sannolikt av avbrott i studierna. Enligt Statistikcentralens uppgifter avbröt 5,1 procent av studerandena en utbildning som leder till examen under läsåret 2016–2017. Andelen som avbröt en gymnasieutbildning var 1,2 procent, yrkesutbildning 5,8 procent, yrkeshögskoleutbildning 5,7 procent och universitetsutbildning 5,4 procent.

I åldersgruppen 17–24 år var andelen som hamnat utanför utbildningen 7,2 procent år 2017 (år 2016: 7,7). Dessa siffror är något lägre än i hela landet i genomsnitt. Med dem som hamnat utanför utbildningen avses personer som inte är studerande eller som inte har en utbildning efter grundnivån.

Undervisningen i ekonomiska färdigheter till barn och unga förebygger fattigdom och förbättrar unga vuxnas ekonomiska planerlighet. Att lära sig använda pengar sker inte av sig själv, utan under handledning av vuxna på ett sätt som passar varje åldersgrupp. Enligt undersökningar ärver barnet sina föräldrars sätt att använda pengar och stil att prata om pengar. Det behövs mod för att samtalskulturen blir öppnare och ger unga en möjlighet till bättre förutsättningar för en ekonomiskt stabil vuxenliv.

⁶De som fått grundläggande utkomststöd och/eller kompletterande utkomststöd och/eller förebyggande utkomststöd under minst 10 månader.

Det positiva ekonomiska läget i Åbo har öppnat nya sysselsättningsmöjligheter till såväl unga som äldre arbetsökande. Antalet arbetslösa, arbetslösa unga och långtidsarbetslösa har minskat. Enligt en översikt av sysselsättningen var antalet arbetslösa i Åbo 12 249 i juli 2019, vilket innebär en minskning på 1 033 jämfört med juli i fjol. I hela staden var arbetslöshetsgraden 13 procent, vilket på motsvarande sätt innebär en minskning på 1,2 procent. Arbetslöshetsgraden i hela landet var 10,2 procent i juli 2019. Antalet långtidsarbetslösa, dvs. personer som har varit arbetslösa i över ett år, var 3 104 i Åbo i juli (antalet har minskat med 817 personer). Antalet arbetslösa under 25 år var på motsvarande sätt 1 707 (en minskning på 183 under ett år).

Trygg uppväxtmiljö

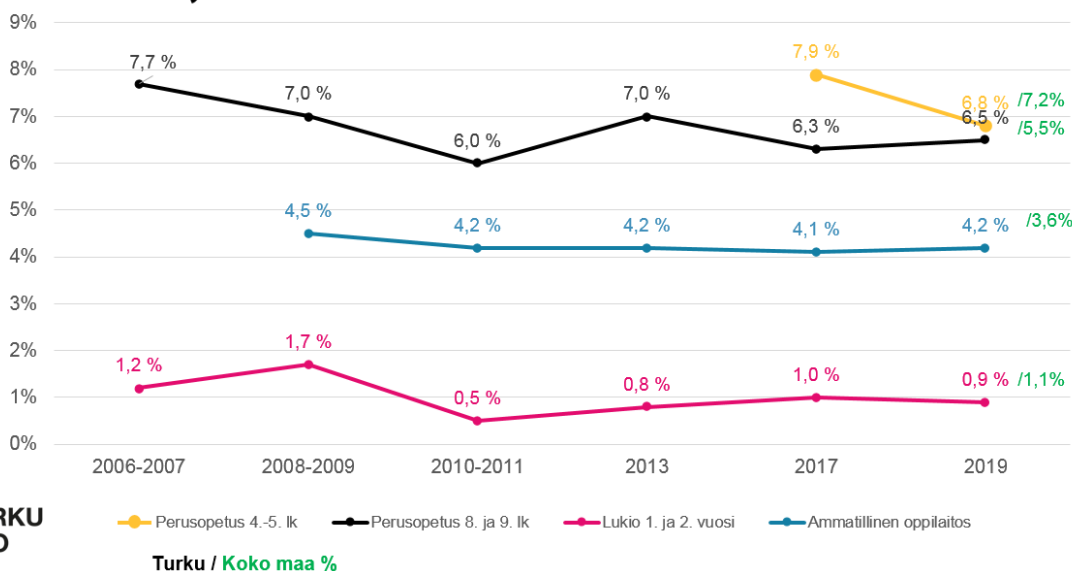
Barnens och de ungas vardag kretsar ofta runt hemmet, skolan, kompisarna och hobbyerna. Alla barn och unga har rätt till ett tryggt hem och en trygg uppväxtmiljö. Tryggheten i uppväxtmiljön visar sig bland annat i en trygg hem- och skolmiljö samt i möjligheten att ensam färdas till och från skolan och hobbyplatserna.

Enligt kvalitetsenkäten inom den grundläggande utbildningen 2019 upplever elever i årskurs 5–9 skolan som en trygg lärmiljö. I Åbo svarade sammanlagt 10 585 elever i årskurs 1–9 på enkäten (svarsprocent 78). De upplever själva att de handlar enligt skolans ordningsregler (genomsnitt 3,4, grad 1–4) och anser att skolans inomhuslokaler är trygga (medeltal 3,4, grad 1–4). Eleverna i årskurs 1–4 handlar också ganska väl enligt skolans ordningsregler (genomsnitt 3,6, grad 1–4) och anser att skolans inomhuslokaler är trygga (medeltal 3,7, grad 1–4).

Ett allmänt känt hot mot hälsa, välfärd och skolmotivation är att bli mobbad på fritiden, hemma eller på skolan. I skolmiljön strävar man efter att ingripa i problemet med hjälp av gemensamma verksamhetsregler. Enligt resultaten från TEA-mätaren 2017 finns det nästan undantagslöst gemensamt överenskommen praxis eller verksamhetsanvisningar i skolorna i Åbo för att förebygga mobbning (98 procent), ingripa i mobbning (99 procent) och uppföljning av mobbning (98 procent). Barnens och de ungas erfarenheter visar att det fortfarande behövs nya åtgärder.

Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplever 6,5 procent av eleverna i årskurs 7–9, 0,9 procent av gymnasieeleverna och 4,2 procent av studerande vid yrkesläroanstalter mobbning i skolan åtminstone en gång i veckan. Av eleverna i årskurs 4–5 upplever 6,8 procent (år 2017: 7,9 procent) att de mobbas minst en gång i veckan. Pojkar upplever mobbning oftare än flickor i varje svarsgrupp. I Åbo har 81,8 procent av eleverna i årskurs 8–9 inte deltagit i mobbningen av andra elever. Av gymnasieeleverna har 96,6 procent och av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt 85,5 procent inte gjort sig skyldiga till mobbning.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %

Turku / Koko maa %

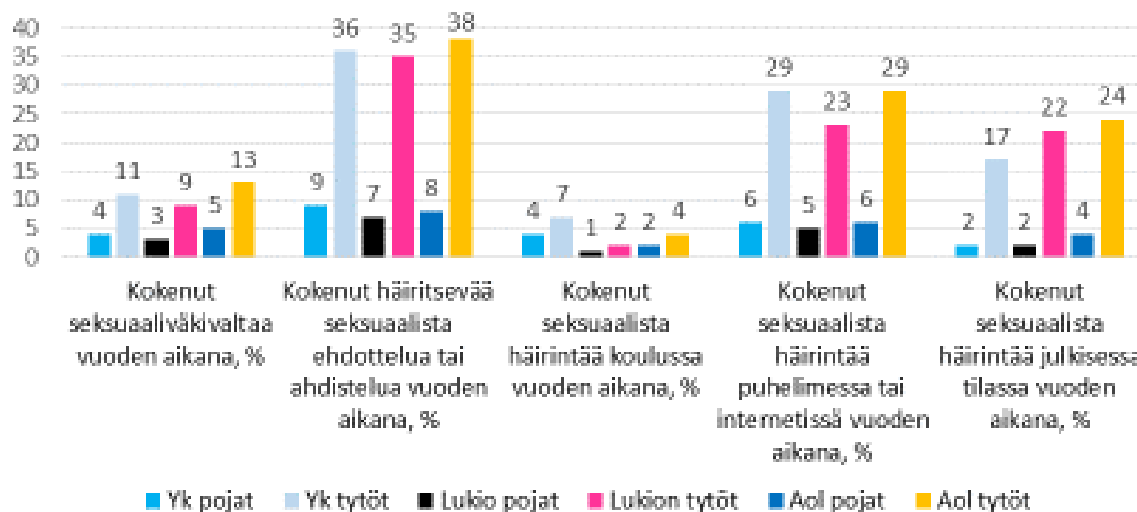
Mobbning på sociala medier är en växande trend. Mobbning på sociala medier är till exempel utskällning, elaka kommentarer på bilder, utslutning ur grupper eller sexuella trakasserier. De vuxna har svårt att få reda på mobbning på sociala medier om man inte rakt berättar om det för dem.

För dem som mobbas är det viktigt att uppleva att de blivit hörda, förstådda och hjälpta. Enligt skolhälsoenkäten 2019 har 62,3 procent (57,1 procent år 2017) av eleverna i årskurs 4–5 i Åbo berättat om mobbningen som de upplevt till en vuxen i skolan. Andelen äldre elever som berättat om mobbning för en vuxen är betydligt lägre. Enligt skolhälsoenkäten 2017 hade 24,8 procent av eleverna i årskurs 7–9, 8,3 procent av gymnasieleverna och 20,7 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt berättat om att de upplevt mobbning för en vuxen i skolan.

Som svar på frågan om vad som har hänt efter att mobbningen tagits upp med en vuxen berättade 35,1 procent av eleverna i årskurserna 7–9 i skolhälsoenkäten 2017 att mobbningen fortsatt eller blivit värre, och 47,8 procent berättade att mobbningen har slutat eller minskat. Vid en yrkesläroanstalt leder det att den studerande berättar om mobbningen oftast till att mobbningen slutar eller minskar (fortsatt eller blivit värre 25,5 procent, slutat eller minskat 54,9 procent). Att det sker en förbättring i mobbningssituationen efter att eleven berättat om den händer mest sannolikt hos eleverna i årskurserna 1–6, eftersom 17,6 procent svarade i skolhälsoenkäten 2019 att mobbningen fortsatt likadan eller förvärrats efter att de berättat om den och 65,5 procent rapporterade att mobbningen slutat eller minskat efter att de berättat om den.

Sexuella trakasserier och sexuellt våld anses vara en mycket skadlig våldsform eftersom de kränker en människas identitet och rätt att bestämma om sin egen kropp. Enligt skolhälsoenkäten 2019 meddelade en dryg femtedel av eleverna i årskurs 7–9 eller äldre att de har upplevt sexuella förslag eller trakasserier under det senaste halvåret. Oftast görs de sexuella förslagen eller trakasserier per telefon eller på webben. Dessa siffror har ökat markant jämfört med skolhälsoenkäten 2017. Att bli offer för sexuellt våld är tydligt könsbetingat; flickor upplever detta klart oftare än pojkar. På basis av dessa resultat finns det ett tydligt behov av att fästa uppmärksamhet vid barns och ungas sexualundervisning såväl hemma som av andra vuxna.

Häirintä ja väkivalta %

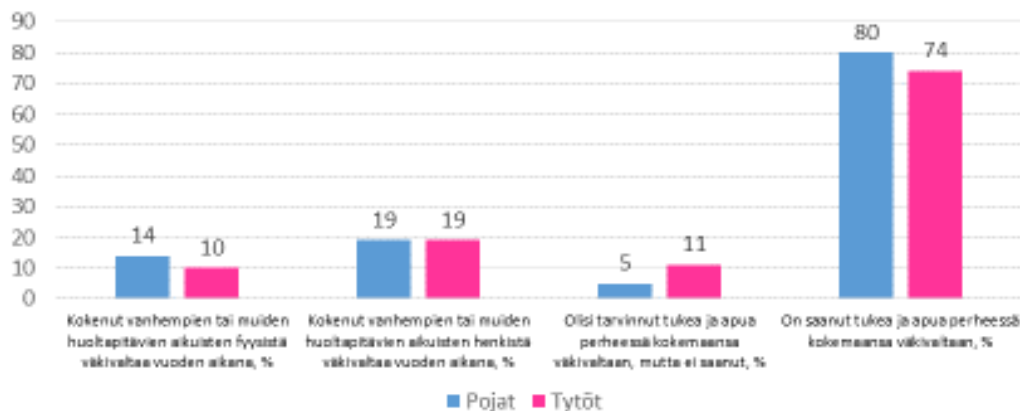
Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplevde 19,6 procent av eleverna i årskurs 7–9, 9,5 procent av gymnasieleverna och 19,3 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt fysiskt hot under året. Pojkar upplever fysiskt hot klart oftare än flickor.

Psykiskt och fysiskt våld inuti familjen samt att barnet blir utsatt för det är särskilt skadligt för barnets eller den ungas utveckling. Våld mot barn eller försummelse av barnets behov är kränkande gentemot bar-

net. Att se och uppleva våld mellan föräldrarna är också psykiskt våld som riktas mot barnet. Enligt resultaten av skolhälsoenkäten 2019 berörs barn och unga i olika åldrar av att bli utsatt för fysiskt och psykiskt våld.

Henkinen ja fyysinen väkivalta %

Perusopetus 4. ja 5. luokka, 2019

Av eleverna i årskurserna 4 och 5 upplever 7,8 procent att de skulle ha behövt stöd och hjälp på grund av våld i hemmet, men att de inte har fått det. Siffran innehåller de elever som har berättat om våldet som de har upplevt till en pålitlig vuxen, men som inte har fått hjälp och stöd även om de hade behövt det. Detta tyder på att det finns mycket att utveckla i servicesystemet så att barnens tillgång till hjälp säkerställs.

Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplevde 13,5 procent av eleverna i årskurs 7–9, 7,1 procent av gymnasielevorna och 9,4 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt fysiskt våld från föräldrarnas eller andra vårdande vuxnas håll under året. Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplevde 27,5 procent av eleverna i årskurs 7–9, 29,7 procent av gymnasielevorna och 25,3 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt psykiskt våld från föräldrarnas eller andra vårdande vuxnas håll under året. Dessa siffror har ökat tydligt jämfört med 2017 eftersom resultaten i skolhälsoenkäten 2017 visade att 5,3 procent av eleverna i årskurs 7–9, 3,4 procent av gymnasielevorna och 3,8 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt har upplevt fysiskt våld från föräldrarnas håll.

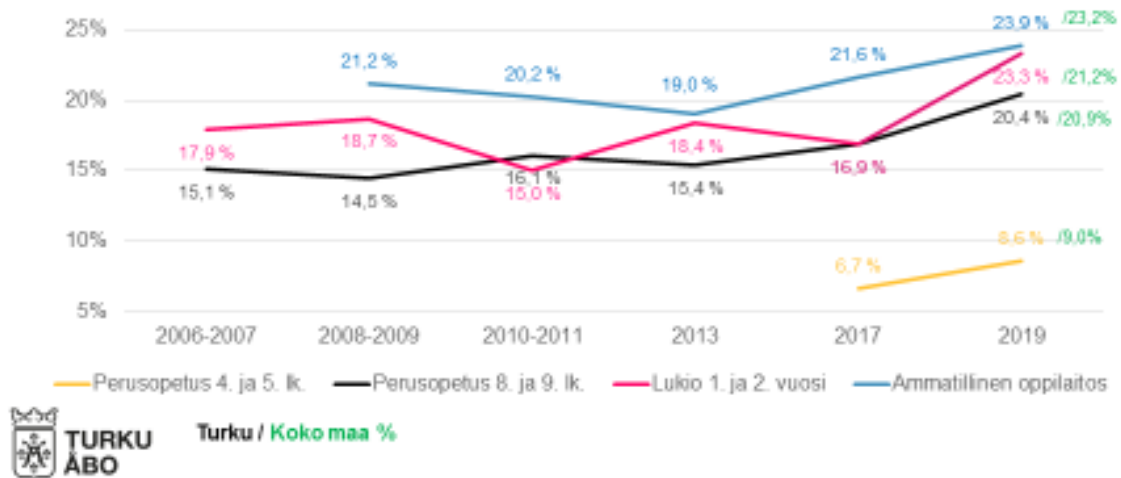
Psykiskt våld från föräldrarnas håll upplevde 24,1 procent av eleverna i årskurs 7–9, 24,5 procent av gymnasielevorna och 20,1 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt.

De vanligaste brotten som unga begått var snatteri, skadegörelse och misshandel. En stor del av brotten som de unga begår förknippas med fritidsaktiviteter och en prövning av gränserna. Enligt Polisriktningen i Sydvästra Finlands statistik var totalt 8 233 unga Åbobor misstänkta för brott år 2018. Av dessa var 212 under 15 år gamla, 563 mellan 15 och 17 år gamla och 7 458 mellan 18 och 29 år gamla.

Hälsa, välfärd och fritid

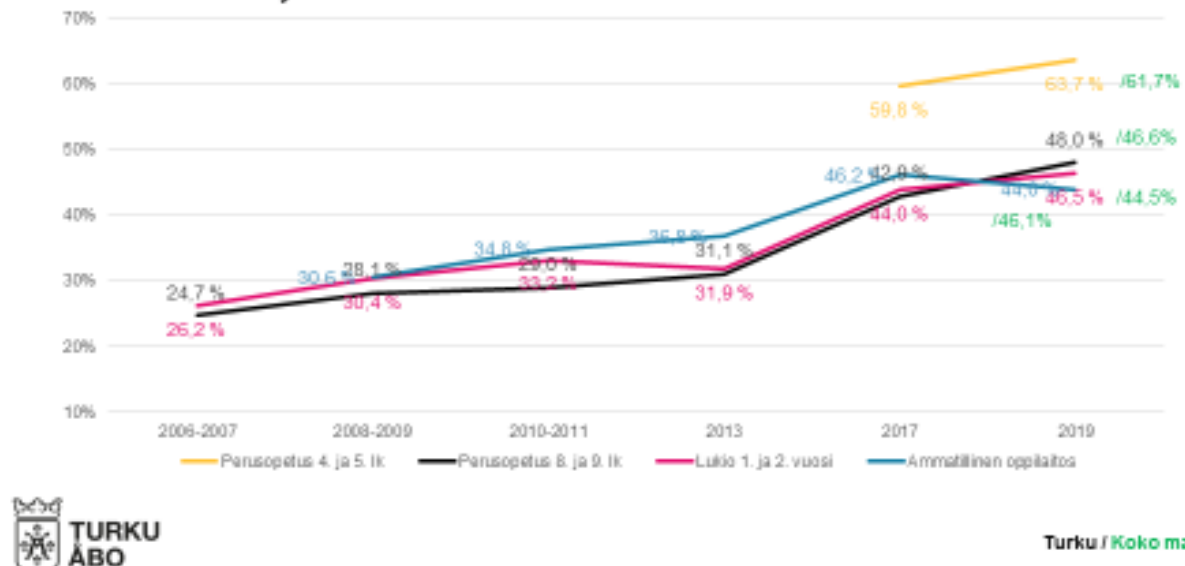
Levnadsförhållanden och hälsovanor under barndomen och ungdomen spelar en stor roll och inverkar betydligt under resten av livet. Det är glädjande att en stor del av barnen och de unga i Åbo upplever det egna hälsotillståndet som gott. Utvecklingstrenden ser dock oroväckande ut. Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplever drygt en femtedel av eleverna i årskurs 7–9 och äldre elever att deras hälsotillstånd är medelmåttigt eller dåligt, och denna andel ser ut att växa. På basis av skolhälsoenkäten känner sig eleverna i årskurs 1–6 att deras hälsotillstånd är betydligt bättre än de äldre eleverna.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %

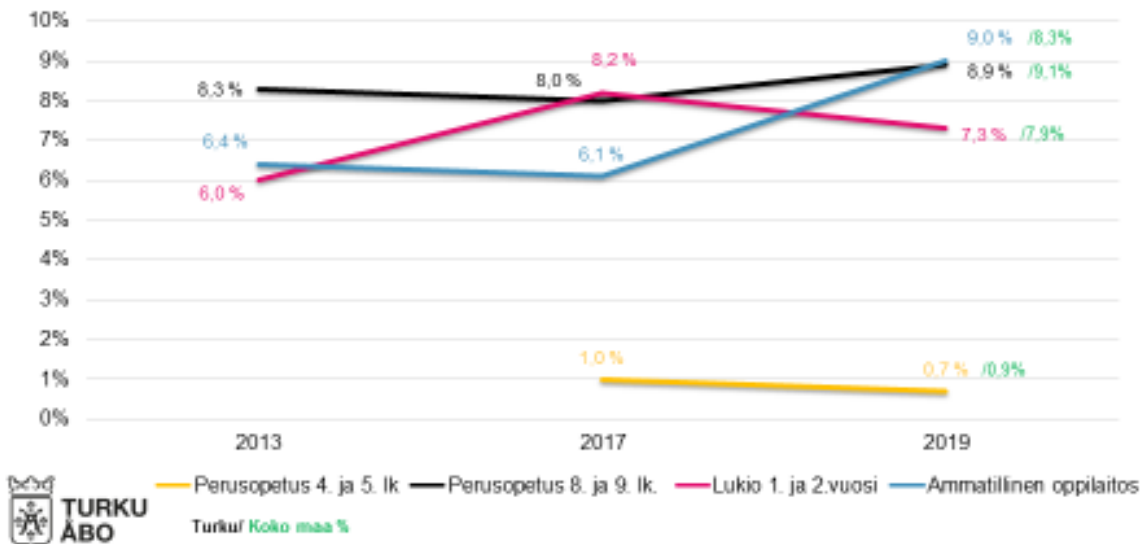
Samtalskontakten mellan barn och unga och deras föräldrar har utvecklats i positiv riktning. Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplever 6,5 procent av eleverna i årskurs 8–9 att de har svårt att diskutera med sina föräldrar. Av gymnasieeleverna upplever 4,9 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 7,0 procent att de har svårt att diskutera med sina föräldrar. Av eleverna i årskurs 4–5 upplever 2,4 procent att de har svårt att diskutera med sina föräldrar. Av eleverna i årskurs 8–9 upplever 48 procent att de har en god samtalskontakt med sina föräldrar. Denna siffra är något högre än i resten av landet (46,6 procent). I dessa frågor har det överhuvudtaget skett en tydlig utveckling jämfört med resultaten i den föregående enkäten.

Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, %

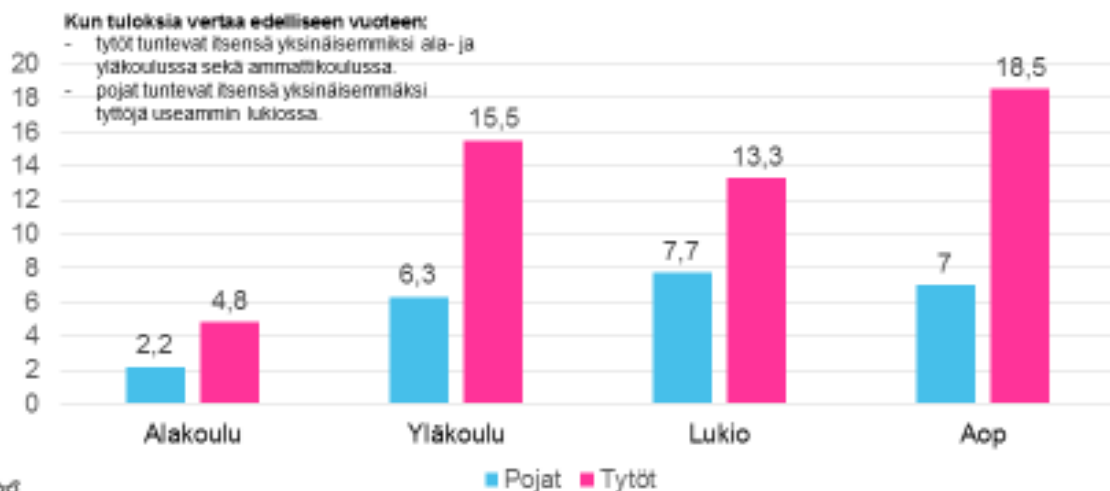
Ensamhet är en betydlig faktor som hotar barns och ungas välfärd. Enligt Åbo stads skolhälsoenkät 2019 anger 8,9 procent av eleverna i årskurs 8–9 att de inte har en enda nära vän. Av gymnasieeleverna anger 7,3 procent och av studerande vid yrkesläroanstalt 9 procent att de inte har en enda nära vän. Av eleverna i årskurs 4–5 anser endast 0,7 procent att de inte har en enda god kompis. Jämfört med tidigare års enkäter avviker dessa siffror något.

Ei yhtään läheistä ystävää, %

Enligt skolhälsoenkäten 2019 känner sig 11–12 procent av eleverna i årskurs 7–9 och äldre ensamma. Av eleverna i årskurs 1–6 känner sig 3,5 procent ensamma.

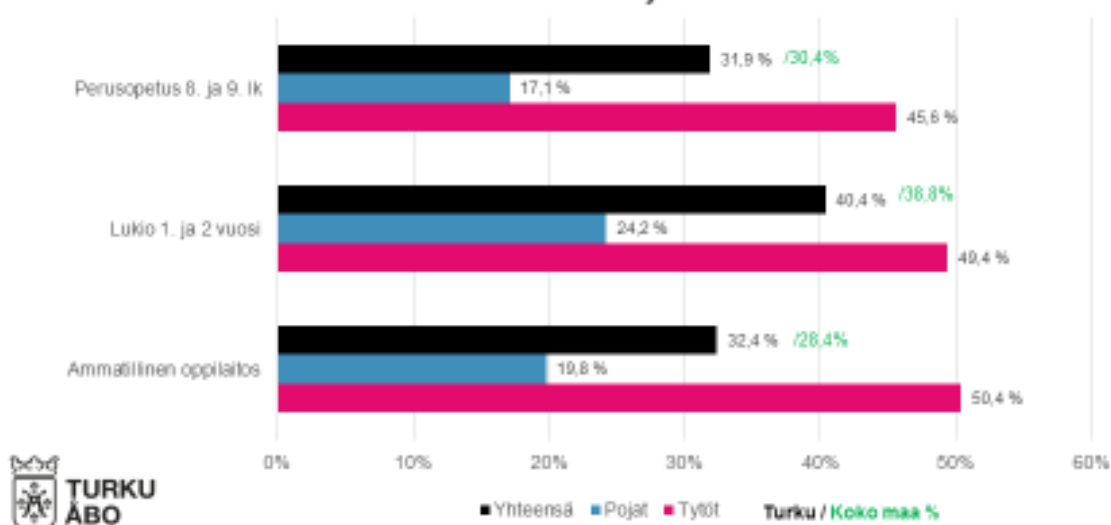
Tuntee itsensä yksinäiseksi %, 2019

Oro över den egna sinnesstämningen är enligt skolhälsoenkäten vanligt bland barn och unga och den har ökat tydligt jämfört med år 2017. Enligt skolhälsoenkäten 2019 var 31,9 procent av eleverna i årskurs 7–9 (år 2017 26,3 procent), 40,4 procent av gymnasielevorna (år 2017 32,4 procent) och 32,4 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt (år 2017 26,3 procent) oroad över sin egen sinnesstämning. Även ångest har ökat. Måttlig och svår ångest upplevdes av 13,4 procent av eleverna i årskurs 7–9, 14,9 procent av gymnasielevorna och 12,7 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt år 2019. Enligt uppgifterna i Sotkanet-statistiktjänsten som upprätthålls av Institutet för hälsa och välfärd har 0,8 procent av unga Åbobor under 18 år fått ersättning för användningen av depressionsläkemedel. För 18–24-åringars del är siffran 5,5 procent.

Ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana, %

Myös ahdistuneisuus on lisääntynyt.

De ökade psykiska störningarna syns också i det ökade antalet barn och unga som behöver sjukhusvård på grund av psykiska störningar, och detta antal har ökat något. År 2018 fick 5 st. under 18 år gamla barn av tusen jämnåriga och 9 st. 18–24-åringar av tusen jämnåriga vård på sjukhus.

Efterfrågan på hjälp och mentalvård hos ungdomar har ökat snabbt i hela landet under de senaste åren. Tillgången till hjälp i psykiska problem är otillräcklig. I nätverket av yrkespersoner har också lyfts fram att det syns i flera tjänster för unga att hjälp inte söks i ett tillräckligt tidigt skede, utan många har redan svåra ångest- och depressionssymtom samt svårigheter att hantera livet.

Enligt skolhälsoenkäten 2019 har 75,1 procent av eleverna i årskurs 7–9, 79,3 procent av gymnasielevorna och 84,9 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt fått stöd och hjälp av vuxna i skolan i frågor kring sinnesstämningen. Stöd och hjälp från tjänster utanför skolan fick 74,1 procent av eleverna i årskurs 7–9, 63,8 procent av gymnasielevorna och 76,5 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt. Sammanlagt 82,9 procent av eleverna i årskurs 7–9, 76,1 procent av gymnasielevorna och 74,6 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt har fått stöd och hjälp av de egna föräldrarna i frågor kring sinnesstämningen.

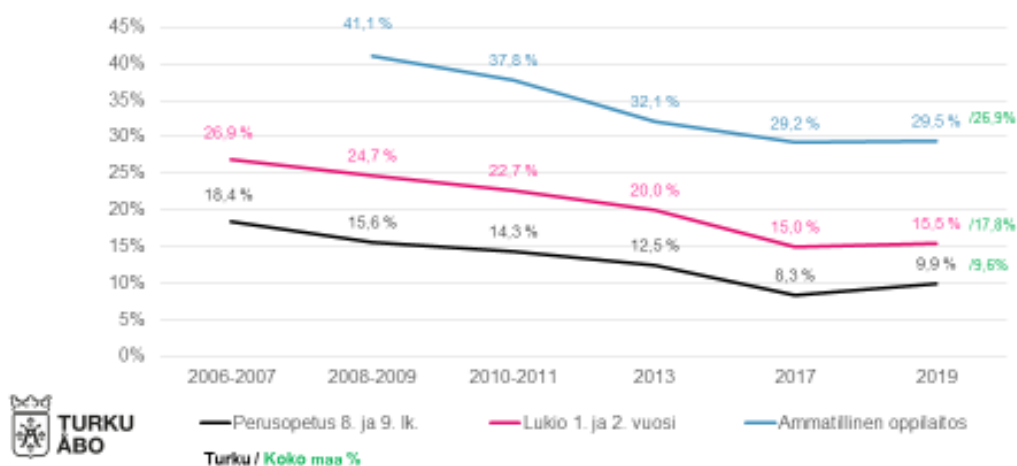
Det ökade behovet av psykiatrisk hjälp upplevs också av yrkesmänniskor och kan konstateras genom de ökade mängderna remisser och vårdbesök. I Åboregionen har antalet remisser för ungdomar till Åbo ungdomspsykiatriska poliklinik ökat kraftigt under de senaste åren och det har inte gått att ordna tjänster snabbt för alla som behöver hjälp. Delvis därför har 10 psykiatriska sjukskötare anställts i skolorna i Åbo under 2019. Sjukskötarna har snabbt hittat sin plats i servicesystemet. I detta skede är det ännu svårt att bedöma arbetets genomslagskraft, men det kan konstateras att antalet remisser till den ungdomspsykiatriska polikliniken har minskat.

De ungas drickande för att bli berusad och dagliga rökning har redan under en längre tid minskat, men den positiva utvecklingen ser nu ut att jämnas ut. Enligt yrkespersonernas observationer har de ungas användning av snus och droger samt prövande av alkohol bland barn i årskurs 1–6 ökat under den senaste tiden.

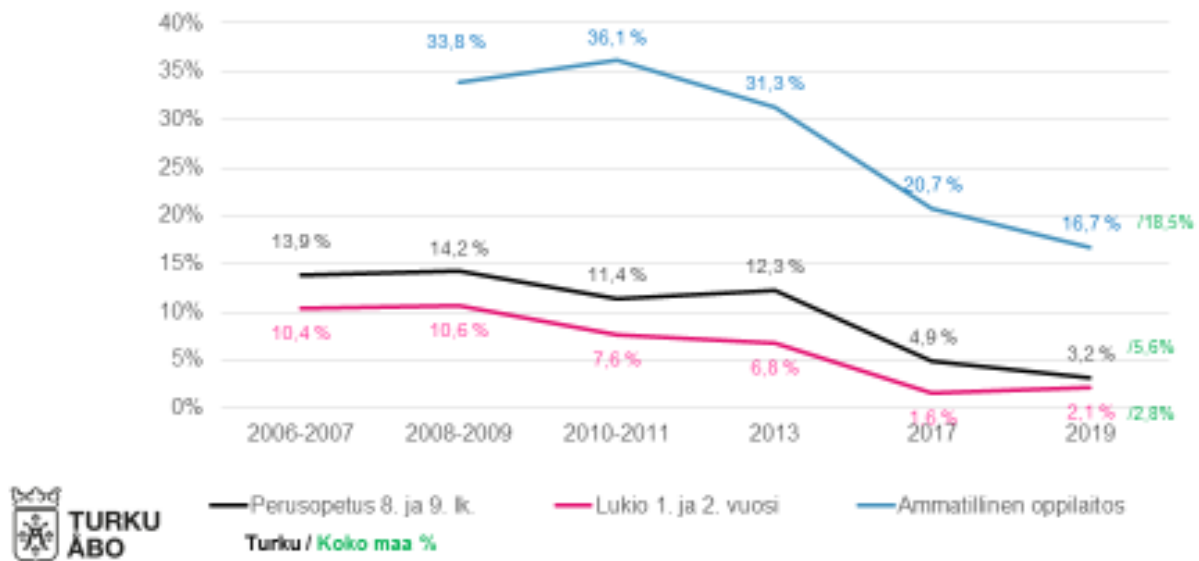
Enligt Åbo stads skolhälsoenkät 2019 är 9,9 procent av eleverna i årskurs 8–9 mycket berusade minst en gång i månaden. Denna siffra är något högre än i hela landet (9,6 procent). Av gymnasieeleverna är 15,5 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 29,5 procent mycket berusade minst en gång i månaden.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, %

Enligt skolhälsoenkäten 2019 använder 6,3 procent av eleverna i årskurs 7–9, 4,3 procent av gymnasieeleverna och 27,8 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt någon tobaksprodukt eller e-cigarretter dagligen. Av eleverna i årskurs 7–9 använder 4,3 procent, av gymnasieeleverna 2,7 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 13,7 procent snus dagligen. Användningen av tobaksprodukter och snus har ökat, eftersom skolhälsoenkäten 2017 visar att 8,1 procent av eleverna i årskurs 7–9, 5,3 procent av gymnasieeleverna och 30,0 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt använder någon tobaksprodukt eller e-cigarretter dagligen. Av eleverna i årskurs 7–9 använder 2,7 procent, av gymnasieeleverna 3,8 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 9,3 procent snus dagligen.

Tupakoi päivittäin, %

Enligt skolhälsoenkäten 2019 har 10,2 procent av eleverna i årskurs 7–9, 15,1 procent av gymnasielevorna och 25 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt prövat på olagliga droger åtminstone en gång. I Åbo prövar man på cannabis lika ofta som i hela landet i genomsnitt. Tydligaste skillnaden ligger mellan dem som studerar vid yrkesläroanstalter som i Åbo rapporterar flera prövningar än hela landet. 9,8 procent av eleverna i årskurs 7–9, 14,9 procent av gymnasielevorna och 24,8 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt har prövat på cannabis åtminstone en gång.

Enligt skolhälsoenkäten 2019 spelar 5,7 procent av eleverna i årskurs 7–9 (4,6 procent i hela landet), 2,1 procent av gymnasielevorna (3,6 procent i hela landet) och 10,1 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt (10,4 procent i hela landet) penningsspel varje vecka.

Minskad motionering och ohälsosam kost syns i ökningen av övervikt hos barn och unga, något som innebär en hälsorisk. Enligt Institutet för hälsa och välfärds AvoHilmo-statistik fanns det 708 överviktiga flickor och 1 140 överviktiga pojkar i åldern 2–6 i Åbo år 2018. Andelen överviktiga (ISO-BMI ≥ 25) bland 7–12 år gamla flickor är 18 procent och bland 7–12 år gamla pojkar 27 procent. Andelen överviktiga bland flickorna i 13–16 års ålder är 20 procent och bland pojkarna i 13–16 års ålder 28 procent. I synnerhet bland pojkarna väcker den ökade andelen överviktiga uppmärksamhet.

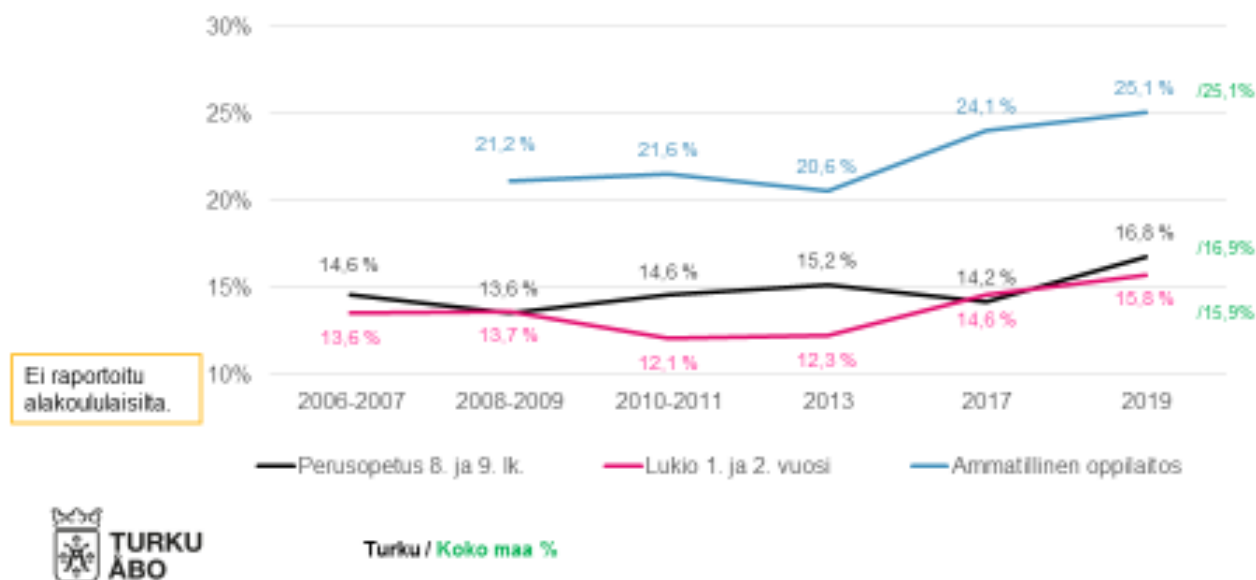
Ylipainon yleisyys ja sen kehitys

Tilanne 2018, ylipainoisia % ikäluokasta

Enligt resultaten i skolhälsoenkäten 2019 är 16,8 procent av eleverna i årskurs 8–9 överviktiga. I hela landet är andelen överviktiga elever i årskurs 7–9 lika stor (16,9 procent). Av gymnasieeleverna är 15,8 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 25,1 procent överviktiga. Dessa siffror har ökat något, eftersom resultaten i skolhälsoenkäten 2017 visade att 16,5 procent av eleverna i årskurs 8–9 var överviktiga. I hela landet är siffran något större (18,9 procent). Av gymnasieeleverna är 14,8 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 24,7 procent överviktiga.

Ylipainoisuus, %

Enligt motionsrekommendationerna ska under 8-åriga barn röra på sig minst tre timmar per dag. Motionen ska bestå av lätt motion, raska utomhusaktiviteter samt mycket fartfylld fysisk aktivitet. För 7–18 år gamla barn rekommenderas mångsidig motion 1–2 timmar per dag på ett sätt som lämpar sig för åldern.

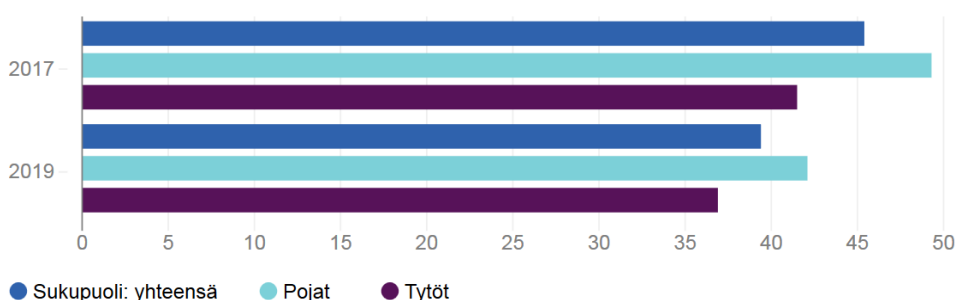
I Finland uppnår endast 10–20 procent av barnen i skolåldern den rekommenderade mängden motion per dag. Det finns stora individuella skillnader mellan mängden fysisk aktivitet och motoriska färdigheter. Av de motoriska basfärdigheterna klarar till exempel endast cirka hälften av 6-åringarna av att springa.

Rutinerna för en motionsinriktad livsstil börjar så småningom att bildas i 3 års åldern. (Forskningsöversikt som bakgrundsmaterial för den idrottspolitiska redogörelsen 2018).

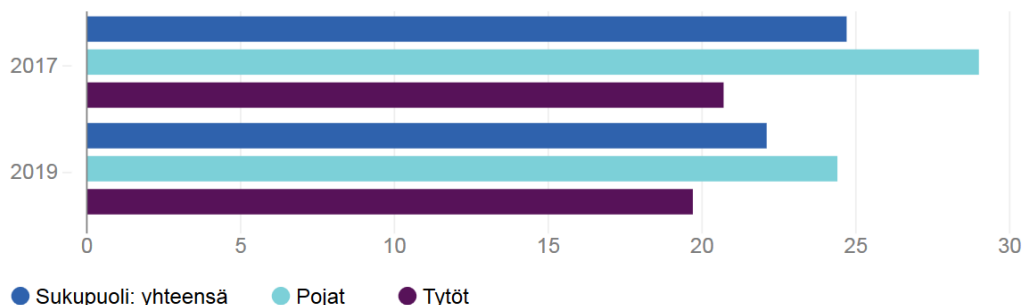
I fråga om läget gällande motionskulturen hos barn och unga (7–15-åringar) tog barn och unga i Åbo något fler steg än finska barn och unga i genomsnitt, men av eleverna i årskurs 1–6 uppnådde endast 53 procent motionsrekommendationen och av eleverna i årskurs 7–9 endast 14 procent. Av pojkarna uppnår en större andel motionsrekommendationen än av flickorna. Motioneringen minskar jämnt i takt med att man blir äldre. I Åbo höll sig endast fyra procent av barnen och de unga inom den rekommenderade tiden framför skärm (2 h per dag). Mest centrala hinder för motionering är de höga kostnaderna, omotiverande skolidrott och att tid går åt till andra hobbyn. Antalet elever i årskurs 1–2 som upplever sin hälsa som mycket god var större i Åbo än i hela Finland i genomsnitt. (LIITU tilläggsurval våren 2018.)

Under 2000-talet har det skett en positiv utveckling i Finland i och med att andelen 11–15 år gamla som uppfyller motionsrekommendationerna har ökat och andelen av dem som rör på sig för lite har minskat under det senaste årtiondet. Andelen elever i årskurs 7–9, gymnasieelever och yrkesstuderande som rör på sig för lite har enligt skolhälsoenkäten minskat under 2006–2017. (Resultatkort 2018 Idrott för barn och unga i Finland, www.likes.fi/tuloskortti). Enligt skolhälsoenkäten 2019 rör 22,1 procent av eleverna i årskurs 8–9 på sig minst en timme per dag. Av gymnasieeleverna rör 14,6 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 17,0 procent på sig minst en timme per dag. Av eleverna i årskurs 4–5 rör sig 39,4 procent på sig minst en timme per dag. Enligt LTH-undersökningen gällande 4 år gamla barn och deras familjer rör sig 77,2 procent av 4-åringarna raskt på sig över en timme per dag hemma. Enligt resultatet i skolhälsoenkäten 2019 har andelen elever i årskurs 1–6, elever i årskurs 7–9 och gymnasieelever som rör på sig minst en timme per dag sjunkit något jämfört med situationen för två år sedan.

Andel elever i årskurserna 4 och 5 inom den grundläggande utbildningen som rör på sig minst en timme per dag, %

Andel elever i årskurserna 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen som rör på sig minst en timme per dag, %

Också resultaten av skolhälsoenkäten visar att antalet elever som aktivt rör på sig minskar med tilltagande ålder. Positivt är att andelen studerande vid en yrkesläroanstalt som rör på sig minst en timme per dag har ökat jämfört med situationen för två år sedan (13,4 procent → 17 procent). För gymnasieelevernas del är siffrorna år 2017: 16,1 procent → 2019: 14,6 procent. I Åbo har man med hjälp av projektet Skolan i rörelse strävat efter att fästa mer uppmärksamhet vid rörelse under skoldagen. Skolans verksamhetskultur har ändrats i en aktivare riktning.

Hobbyverksamhet främjar barnens och ungdomarnas välfärd på många sätt. Erfarenheter av att lyckas och att lära sig nya färdigheter i en positiv och sporrande omvärld stöder barnens och ungdomarnas uppväxt och utveckling. Barns och ungas aktivitet delas åt andra sidan in i dem som rör på sig mycket och dem som knappt alls rör på sig. De som aktivt utövar idrott i till exempel idrottsföreningar eller idrottslag rör på sig väldigt mycket emedan de som inte aktivt utövar idrott rör på sig knappt alls. Barns och ungas hobbyverksamhet förknippas kraftigt med s.k. drop-out (avslutande) och drop-off (minskande) fenomen. När man blir äldre börjar andra saker intressera mera än hobbyverksamheten som tidigare spelat en viktig roll. Inom tävlingsidrotten ökar träningsmängden och kravnivån i takt med att barnet blir äldre. Det är viktigt att man främjar barns och ungas möjligheter att utöva lättare och lekfullare idrott också när det gäller de äldre åldersklasser.

Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplever 31 procent av eleverna i årskurs 8–9 att det ordnas intressant fritidsverksamhet för unga i bostadsområdet. Av gymnasieeleverna är 29,5 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 30,0 procent av denna åsikt. Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplever nästan en tredjedel av eleverna i årskurs 7–9 och andra stadiet att det inte finns tillräckligt med vistelseplatser för ungdomar i deras bostadsområde. Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplevde 21,0 procent av eleverna i årskurs 7–9, 22,8 procent av gymnasieeleverna och 28,6 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt att intressanta hobbyn var för dyra.

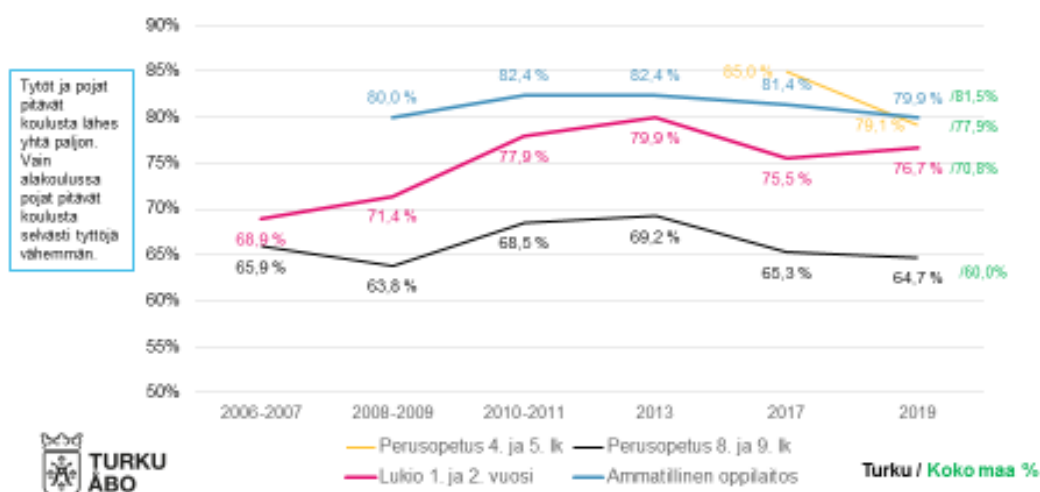
Skola, inläring och stöd för välfärd

I Åbo gillar eleverna att gå i skolan mer än i hela landet i genomsnitt. Enligt resultaten av kvalitetsenkäten inom den grundläggande utbildningen förhåller sig eleverna i årskurs 1–4 mycket positivt till skolan; över 80 procent meddelar att de trivs i skolan ganska bra eller väldigt bra. Elever i årskurs 1–4 meddelade att de får hjälp i skolan, att skolans inomhuslokaler är trygga samt att samarbetet mellan läraren och föräldrarna är fungerande.

Eleverna i årskurs 5–9 förhåller sig också ganska positivt till skolan men lite mer kritiskt än de yngre eleverna. Av eleverna i årskurs 5–9 trivs 70 procent ganska bra eller väldigt bra i skolan. De upplever att skolan är trygg och att gruppstorlekarna på lektionerna är lämpliga.

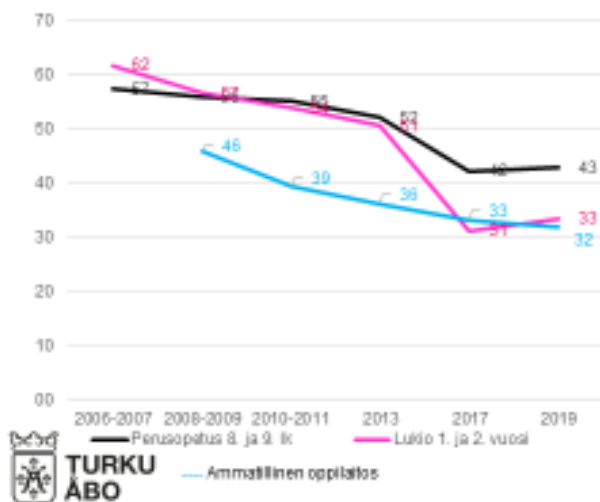
Enligt skolhälsoenkäten 2019 gillar 64,7 procent av eleverna i årskurs 8–9 (60,0 procent i hela landet) att gå i skolan. Av gymnasieeleverna gillar 76,7 procent (70,8 procent i hela landet) och av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt 79,9 procent (81,5 procent i hela landet) att gå i skolan.

Pitää koulunkäynnistä, %

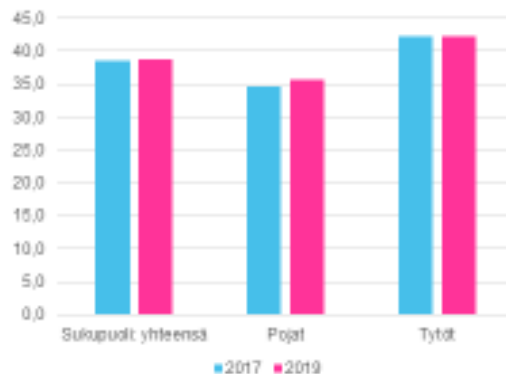

Däremot bör bemötandet av elever utvecklas betydligt i hela landet. Enligt skolhälsoenkäten 2019 upplever en dryg tredjedel av gymnasieeleverna och studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt att lärarna inte är intresserade av hur eleverna mår. Av eleverna i årskurs 8–9 är andelen 42,7 procent, vilket motsvarar resultatet för hela landet (41,7 procent). Av eleverna i årskurs 4–5 upplever under 40 procent att lärarna är ofta intresserade av hur eleverna mår.

Opettajat eivät ole kiinnostuneita oppilaan kuulumisista, %

Opettajat usein kiinnostuneita siitä, mitä oppilaalle kuuluu, 4-5. lk %

Enligt kvalitetsenkäten för den grundläggande utbildningen 2019 upplever eleverna i årskurs 5–9 att de har rätt så ringa möjligheter att delta i skolans verksamhet. Medeltalet för påståendet ”Jag har möjlighet att delta i planeringen av läsåret” var 2,3 (skala 1–4). När det gäller elever i årskurs 1–4 var medeltalet för påståendet ”Läraren frågar eleverna hurdana saker (t.ex. utfärder, klubbar, fester, evenemang) de skulle vilja att ordnas under läsåret” 3,2 (skala 1–4).

Enligt skolhälsoenkäten 2019 har inlärningssvårigheterna som eleverna själv upplever tiofaldigats i Åbo. Samma gäller hela landet när eleverna flyttar från årskurs 1–6 till årskurs 7–9. Av eleverna i årskurs 4–5 upplever 2,2 procent att de har många svårigheter med att läsa, räkna eller skriva. Av eleverna i årskurs 8–9 upplever en femtedel att de har svårigheter med uppgifter som kräver skrivning, läsning eller räkning. Eleverna i årskurs 8–9 inom den grundläggande utbildningen upplever att de har mest svårigheter med inlärningsfärdigheter (38,1 procent), muntligt uttalande (33,5 procent) och att förbereda sig för prov (33,5 procent). Minst svårigheter upplevs med att använda apparater i studierna (14,2 procent).

Koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet, 8.-9. lk, %

I grundskolorna i Åbo studerar för tillfället (8/2019) 1 643 elever som behöver intensifierat stöd och 1 655 elever som behöver särskilt stöd.⁷⁸ Antalet elever som behöver särskilt stöd har ökat år efter år. I år är andelen elever som behöver särskilt stöd 13,4 procent inom den grundläggande utbildningen. I Tammerfors är motsvarande siffra 5,9 procent. I Uleåborg är andelen runt 5 procent, i Helsingfors 10–11 procent, i Esbo cirka 9 procent, i Vanda 9,8 procent och i Jyväskylä 4,9 procent. (Uppgifterna 2018 och 2019 ur Utbildningsstyrelsens statistiktjänst Vipunen)

På beräkningsdagen 20.9.2019 deltog 118 barn som behöver effektiviserat stöd och 54 barn som behöver särskilt stöd i förskoleundervisningen i Åbo. Detta innebär 7,06 procent och 3,23 procent av alla barn som deltar i förskoleundervisningen.

I resultaten av skolhälsoenkäten 2019 har rapporterats om svarspersonernas erfarenheter av tillgången till elevvården. Största delen av ungdomarna anser att det är lätt att få skolhälsovård. I skolhälsoenkäten frågades hur lätt det är att få en tid hos skolhälsovårdaren i andra ärenden än hälsoundersökning. 69,6 procent av eleverna i årskurs 7–9, 80,1 procent av gymnasieeleverna och 76,8 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt upplevde att det är lätt att få en tid hos skolhälsovårdaren i andra ärenden än hälsoundersökning. Cirka 70 procent av eleverna i årskurs 7–9 och äldre ansåg att det är lätt att få en tid hos skolläkaren. 72,2 procent av eleverna i årskurs 7–9, 76,2 procent av gymnasieeleverna och 68,7 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt ansåg att det är lätt att få en tid hos skolkuratoren. 63,8 procent av eleverna i årskurs 7–9, 67,9 procent av gymnasieeleverna och 65,5 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt ansåg att det är lätt att få en tid hos skolpsykologen.

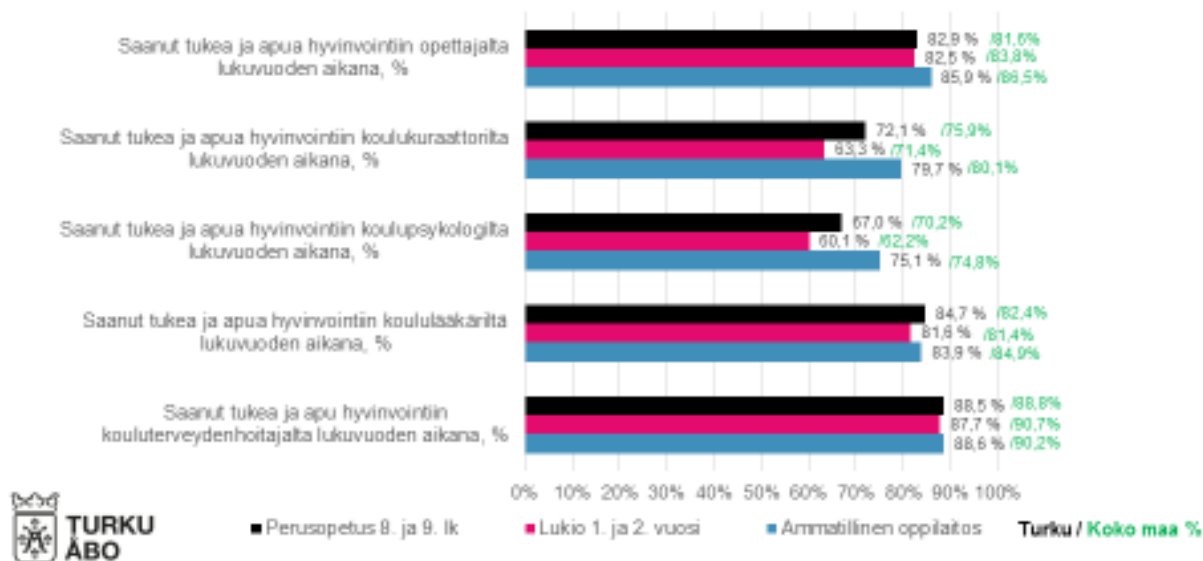
Ungdomarna upplever också att de får hjälp från elevvården. Enligt skolhälsoenkäten 2019 har 88,5 procent av elever i årskurs 8–9 fått stöd och hjälp i frågor kring sin välfärd av skolhälsovårdaren. Av gymnasieeleverna har 87,7 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 88,6 procent fått hjälp och stöd av skolhälsovårdaren. Av eleverna i årskurs 7–9 har 84,7 procent, av gymnasieeleverna 81,6 procent och av studerandena vid en yrkesläroanstalt 83,9 procent fått stöd av skolläkaren. Stödet och hjälpen som fås av skolpsykologen anses vara betydligt mindre såväl i Åbo som i hela landet: 67,0 av eleverna i årskurs 7–9 (70,2 procent i hela landet), 60,1 procent av gymnasieeleverna (62,2 procent i hela landet) och 75,1 procent av studerandena vid en yrkesinriktad läroanstalt (74,8 procent i hela landet) som behöver stöd av en skolpsykolog upplevde att de fick stöd och hjälp av skolpsykologen.

---

⁷Effektiviserat stöd ges till elever som behöver regelbundet stöd eller samtidigt flera stödformer i sin inläring eller skolgång. Effektiviserade stödformer är bland annat flexibla undervisningsarrangemang, differentiering, elevhandledning, effektiviserat stöd inom elevvården, stödundervisning, specialundervisning på deltid, skolgångsbiträdestjänster, behövliga hjälpmedel samt handledning och stödtjänster. Om långvarigare och mer omfattande stöd behövs, kan man ansöka om ett beslut om särskilt stöd.

⁸Särskilt stöd innebär bland annat studier integrerat med den allmänna undervisningen, studier i en lokal specialklass samt studier i en specialskola eller sjukhuskola.

Saanut tukea ja apua hyvinvointiin, %

Enligt skolhälsoenkäten 2019 har 10,7 procent av eleverna i årskurs 4–5 besökt en skolkurator under läsåret och 6,0 procent har besökt en skolpsykolog under läsåret. När det gäller förskoleundervisningen har elevvårdstjänster (kuratorer och psykologer) som resurserats för basverksamheten inte varit tillgängliga. Under perioden 1.8.2019–31.7.2020 pågick ett projekt inom småbarnspedagogiken som fått separat finansiering från utbildningsstyrelsen. I projektet tas fram en modell för bl.a. förskoleundervisningen.